

קובץ
דירדך נצה

מכיל הערות וביאורים
וציוני מראי מקומות
ע ל
מאמר החלצו

יו"ל ע"י מערכת הערות וביאורים

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק
שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים וחמש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

פתח דבר

בהמשך למה שזכינו אשר ביום הבהיר כ"ה חשוך הגיע
הבשורה טובה אשר לידן נצח, וידוע מה שכ"ק אד"ש הסבי
בנוגע לידן נצח אשר זהו בדוגמת התקופה של אחר פעטערבוו
- הוספה בהפצת המעינות חוצה.

שמחים אנו להגיש לקהל הרוחב שבאו לחגוג את יום הבה
ר"יח כסלו - למלאות עשר שנים - שנת תשל"ח - שנת תשמ"ח - ב
כ"ק אד"ש, קובץ דידן נצח הכולל הערות וצינוני מ"מ "על מא
החלצו רנ"ט" שזכינו זה עתה שכ"ק אד"ש חילק המאמר לכל א
ע"מ ללמדו (ובלשונו הק' "א הצלחה" דיקער לערנעו").

הקובץ מחולק לב' חלקים.

א' הערות וביאורים מהתמימים ואנ"ש על "מאמר הח
רנ"ט".

ב' פיענוח מראי מקומות על הערות וצינוני כ"ק אד"ש
מאמר הנ"ל.

פיענוח המ"מ כמובן הוא על אחריות העורכים ו
וכמובן אשר בכל לקט יש שכחה ובפרט מצד קוצר הזמן
להיות שנפלו טעותים הן בפיענוח והן בט"ס ועם הקו
הסליחה.

ויה"ר שע"י ההוספה בהפצת המעינות חוצה נזכה לה"
נצח הכללי, שבקרוב ממש נלך כל בני ישראל שליט"א קום
לארצנו וכ"ק אדמו"ר שליט"א בראשינו במהרה בלימינו נאו!

מערכת הערות וביאורים

י"ה עשי"ק פ' תולדות שבת מברכים החודש וער"ח כסלו ה'תשמח

תוכן הענינים

חלק א'

הערות על מאמר החלצו

- ד ..... החילוק בין קליפת מדין לקליפת עמלק
- ה ..... למה לא ה' שבירת הכלים בעולם העקודים
- ה ..... התכללות שבא מצד חכמה
- ו ..... האם ההתחלקות שלש בהכחות נמצא גם בעצם הנפש
- ט ..... התחברות אש ומים
- י ..... התכללות בהכחות הוא משום שהם כוחות עצמים
- יא ..... התחלקות במוח הוא מצד ביטול
- יב ..... על מל חורש רעה עליו או על חברו
- יג ..... הטעם שצדיקים אומרים וידוי
- יד ..... תיקון טעות באות כט

חלק ב'

פלענוח מראי מקומות על הערות וציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א
על מאמר החלצו ..... יד

הערות וביאורים על מאמר החלצו

א. בד"ה החלצו (אות ד') מבאר כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב דקליפת מדין הוא ישות וגטות ושנאת חנם כו' והילינו נ לשנאת חנם הוא תוקף הישות כו'.

ועפ"ז מבאר ג"כ מה שמדין אינה נמנית במנין ד' וכמ"ש שם אות ג', עכת"ד.

ועד"ז מצינו גם בקליפת עמלק שהוא ראשית גולן וכמ"ש אדנ"ע בד"ה זכור תרס"ה (סה"מ תרס"ה, ע' רח וו ד"ה זה תשח"י) שענינו דעמלק הוא תוקף הישות והעזות ו ושהו מציאותו של עמלק, **יעוז בהותו**. ואינו שילן פרטית כו' כ"א שהקליפה - באשטיט בזה שהוא עומד עצמו בתוקף המציאות והישות כו' ומנגד לכל, בלי ש וסיבה כלל וכלל.

ולכן גם עמלק אינו נמנה בין שאר האומות, אלא **ראשית גוים גו'.**

אבל עפ"ז צ"ל: א"כ נמצא שבשרשם הרי עמלק משתווים בזה, (וכנ"ל) - וא"כ מהו ההפרש ביניהם.

ו"ל בהקדם. שיש עצם האדם וישנם כוחות שלו והי הגילוי שלו היאך ובמה שהוא מתגלה ומתבטא להזולת כד הרי אין (כל) העצם מתגלה בהכוחות (שלו) והיינו שאין נרגש בהכחות שלו והכחות אינם חדורים עם העצם, כ"א **הגבלתם.**

אבל לפעמים יש שהעצם מתגלה בהכחות והיינו זינען דורכגענומען בהמשכות העצם ואז הערט זיך אן בגילוי מה **שלמעלה** מהם - והוא **העצם**, ואז גם הכוחות הם **נעלה** שהרי **נתרוממו** (ע"י העצם) באופן נעלה.

ועפ"ז ל"ל בדא"פ בנידו"ד: קליפה עמלק הוא שגם שלו (בפעולתו והנהגתו הפרטית עם הזולת) מתבטא הרג שלו **ועזותו** והיינו שבכל ענין מתגלה ומתבטא תוקף ועזותו.

משא"כ מדין כללות ענינו הוא פירווד ומריבה

תבטא ומשתקף ומתלבש בענינים פרטיים (הנהגתו) והלינו שנתא
בם כו' והלינו שהוא שעצם שלו (מצילותו וישותו) הוא
תצמצם מתבטא במדות פרטיים שנתא חנם כו', ולא שהעצם מורגש
הכחות בגלוי ב"כ (כמו בעמלק).

ובסגנון אחר: עמלק ענינו - ישות ועד גם בהנהגתו
פועל משא"כ מדין ענינו והנהגתו הפרטית בפועל - פירוד
הסיבה להפירוד ישותו וגסותו אלא שמתלבש בצירוף של שנתא
גם וכו', ועד שבגלוי מודגשת רק המדה פרטית - שנתא חנם.

וראה גם שיחת ש"פ יתרו, תשכ"ד (בלתי מוגה) ע"ד
שייכות ושרש הטעם מה שיתרו כהן מדין שמע ע"ד מלחמת עמלק
כמ"ש בפרש"י ר"פ יתרו.

* * *

באות ה': "וז"ע ספירות דתהו למעלה שנתגלו הספירות
במו שהן בפשיטותן בבחינת עקודים" - ומה שלא ה' שבירת
הכלים בעולם העקודים, נת' בד"ה והארץ ה' תהו (סה"מ תקס"ח
בתחילתו, וראה גם ד"ה זה, דשנת תשכ"ג).

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
מתלבתא אהלי תורה
ברוקלין נ.י.

ג. בד"ה החלצו באות ה' וכידוע דחכ' הוא בחי' הביטל כו'
ולכן בחי' חכ' הוא בתכלית ההתכללות וכו' אבל מצד החכ' אין
בחי' התחלקות באותיות כו' ואין זה סותר למ"ש במ"א דראשית
ההתחלקות הוא בבחי' המוחין וכו' הנה כ"ז עיקרו במוח הבינה
כו' ועוד זאת דבחי' התחלקות זאת תכליתה הוא התכללות.

הנה בתו"א פ' תולדות דף ל"ט עמוד ד' הפרש בין עולם
העקודים לעולם הנקודים שבעקודים כל הע"ס עקודים בכלל א'
משא"כ בנקודים הם ל' נקודות מחולקל' והלינו משום נקודים
הוא מבחי' חכמה (כי ענין טנת"א הנקודים בחי' חכמה)

הרי ממאמר תו"א זה שעולם הנקודים (שהוא עולם התוהו
ששם התחלקות אמתי) הוא מחכמה והנה עינתל במפתח ענינים
בלקו"ת ומצאתי בפ' חוקת דף נ"ז עמוד ד' ושם כתוב יש ד'
בחי' טנת"א טעמים בחכמה ונקודות בבינה (לא כמ"ש בתו"א

הנ"ל נקודות בחכמה) ותגין בז"א ואותיות במלכות.

וקשה לי בזה ב' דברים א' דבתו"א הנ"ל דעולם הנקודם (שהוא עולם התוהו) הוא מחכ' שכעולם התוהו הוא התחלקות אמתי ובמא' החלצו כתב דחכמ' הוא בתכלית ההתכללות וההתחלקות עיקרו מבינה וגם זה תכליתו הוא ההתכללות וגם בתו"א כתב בענין טנת"א שנקודות הוא בחכמה ובלקו"ת הנ"ל כתב שנקודות הם בבינה וטעמים בחכמה.

ובלע"ד שזה שעולם הנקודים הוא מכחמה הוא מאחוריים דחכמה דהנה בתניא ספ"ח כתב שחמות או"ה נפלו בשבה"כ מאחוריים דחכמה (דבפנימית החכמה לא היל' שבירה דימותו ולא בחכמה) ומ"ש במאמר החלצו דחכמה הוא תכלית ההתכללות זהו פנימית החכמה.

וכן מ"ש בלקו"ת דטעמים הם בחכמה זהו בפנימית החכמה דהנה בהמשך רס"ו פ' ויצא דף צ"ו בענין פנימית אבא פנימית עתיק כתב שם לכן טעמים לפעמים בכתר ולפעמים בחכמה ומ"ש בתו"א הנ"ל דנקודות בחכמה הוא באחוריים דחכמה (המתלבש ג"כ בבינה לכן כתב בלקו"ת דנקודות הם בבינה) (וע' בתו"א ויחי דף מח.ב).

הרב אלי' חיים רויטבלאט
משפיע בישיבה

ד. בד"ה החלצו הנה במה שמבאר בסעיף ה' ולהלן דע"י ההתחלקות נתגלה האחדות הנה צ"ל דהנה כל ענין האחדות הוא מצד העצם שהוא למעלה מהתחלקות וא"כ לכאורה מוכר דמצד העצם גופא צריך להיות באופן כזה שיהיה התחלקות ואח"כ (וע"י זה) שלימות האחדות וזה צ"ב, (והנה אף שביאר בהמאמר דענין ההתחלקות פועלת שיתגלה ענין האחדות גם בהפרטים דמכיון שלתחלקות, ואעפ"כ מתכללים זע"ז. ממילא נתגלה שאי"כ הפכ"כ כלל, אבל עדיין צריך בלאור דהר"ז רק איך שזהו מצד הגילויים דע"י ההתחלקות נתגלה ענין האחדות, אבל אי"ז שבעצם דוקא התחלקות שליכת דוקא לענין האחדות) ובפרט לפי המבואר בהמאמר בהכוחות שכוללים בהעצם, הנה מבואר שהאחדות הו' בעצם יותר גבוה כשיש הקדמת ההתחלקות דהנה כל עיקר האחדות הוא רק מצד העצם (ולכן הוא בקדושה דוקא) ואיך יכול להיות שיהיה אחדות יותר אמיתית חוץ מן העצם מכמו שהם בהעצם (שהרי העצם מאיר יותר לכאו' בהכוחות הכלולים כו' וא"כ אין

יכול להיות שהאחדות היא יותר אמיתית כשהם באופן היותר רחוק מן העצם) ועוד צריך ביאור בפשטות דהנה משמע לכאורה דעיקר ענין האחדות שבהתכללות הוא מצד שמרגישים שמקבלים זמ"ז ומסיעים זל"ז, אבל אל"ז שבעצם הם דבר אחד משא"כ בכוחות הכלולים בהעצם שאינו מורגש בהם שום התחלקות, ואע"פ שמדגיש בהמאמר "שאלין כאן הפכים כלל" שמבואר מזה. שהחידוש בהתכללות הוא מפני שמושלל כאן ענין ההפכיות הנה מלבד שצריך הסברה איך שמצד שאין כאן הרגש של הפכיות יש בזה יותר אחדות מכמו בדרגא כזאת שאין מרגישים כלל שום התחלקות.

ואולי י"ל ע"ד המבואר בהמשך תער"ב ע' תתק"מ ואילך דמצד העצמות דוקא יש התחלקות דזהו משום שהעצמות לא יתואר ולא יוגדר בשום דבר והינינו שהוא בבחי' פשיטות בתכלית, והפשטיות האמיתי מכריח גם ענין הריבוי והתחלקות כו'. וא"כ י"ל דמה שאנו רואים למטה דבהתכללות של פרטים מחולקים מתבטא האחדות שבהם במה שמרגישים שצריכים זל"ז ומשלימים זה את זה (כמבואר בפנים המאמר) זהו בעצם מפני שבפנימיות מרגישים את ענין העצמי שבהם (כמו שמבואר בחסידות בכ"מ בענין הוי' דז"א כו' שיש הוי' בכל ספי' פרטיות דז"א שמאלר בהם גילוי עצמות כו') ומכיון שמצד העצמות באמת גם התחלקות הוא ענין של אחדות (שאינו מוגדר שהאחדות לתבטא רק בנקודה א' כו', וא"כ הריבוי אינו ענין של פירוד כלל) ומזה נוצר ענין ההרגש שצריכים זל"ז. ומשלימים זא"ז. ובזה יומתק למה ההרגש של התכללות נותבטא בזה שמרגישים שצריכים זל"ז כו' דלכד זאת שצריך הבנה למה פרט זה דוקא. הרי מוקשה שהרי"ז לכאו' כעין אחדות "חיצונית" שהרי הלא רק שאינו מרגיש שהוא א' עם הזולת רק אומר בפירוש שהוא מוחלק מן הזולת רק בשביל התועלת שלו דוקא מתכלל עם הזולת או שמרגיש שהמציאות שלו היא היא מציאות שלימה יותר ע"י שמועיל להזולת ולפי המובן מהמאמר ההרגש הזה מבטא יותר אחדות מכפי שהיה קודם ההתחלקות שהרגישו שהם מציאות אחת בעצם ולפי הנ"ל מובן דהרי היא הנותנת דהנבראים מצ"ע א"א להיות בהם אחדות אמיתית (ובפרט לפי המבואר בד"ה ויאמר רקיע רס"ה דענין ההתכללות הוא דוקא ע"י גילוי אור עליון מעצמות אוא"ס שלימותא דכולא שאין שם הפכים כלל ובאמת ע"ז המור עוד יותר השאלה הב' הנ"ל דהרי שם אינו שניך לכאו' הטעם של האחדות שצריכים זל"ז כו') וממילא אם מרגישים שהם מצ"ע הם מאוחדים זב"ז ונכללים זמ"ז הרי אל"ז אחדות פנימית כ"כ רק יש סיבה יותר עליונה. שמצד השגתם זהו סיבה שמחוץ להם שמצד זה הם מאוחדים מצד העצמות רק שמפני שכל ענין אפילו אם זה

למעלה מהשגה אעפ"כ צריך להיות איזה גילוי מזה גם בהם ובאם לאו הרי"ז נשאר בבחי' מקיף והעלם לגמרי ומשו"ז ד נשתלשל הענין דגם למטה צריכים זל"ז ומשלמים זא"ז.

אבל בשורש הענין הוא שמצד שורשם למעלה "צריכים ז כו". דהיינו שמצד העצם שמאחד אותם הם **בעצם** ענין א' ו לומר שפרט א' יהיה ענין נפרד מפרטים אחרים וגם א"א לו פרטים אחרים בלתי הפרט ההוא וא"כ לפי כל הדברים האלה ענין עצמי בהם ובאין ערוך אמיתי וגבוה יותר מהרגש האו אפילו של הכוחות הכלולים בהעצם רק שבגילוי למטה זה נ כסיבה חיצונית כנ"ל בהקושיא אבל ההרגש שצריכים זל"ז מאחר שמצד העצמות הרי צריכים זל"ז, וא"כ זה **גופא** היא נ גילוי העצם.

ואולי י"ל עוד דהנה החילוק שבין כוחות הכלולים נ ובין הכוחות באופן דהתחלקות שמבואר בהמאמר דהיינו נ שבכוחות הכלולים בהעצם האחדות היא רק מפני שאינו ניכר הפירוד וכו' עיל"ש. אפשר להסביר דמכיון שהאחדות בהכו הכלולים בהעצם היא מפני שמרגישים שהם דבר אחד, דהיינו שמרגישים בפועל אבל מכיון שאנו דנין על **הכוחות** לא על ו שבו הם נכללים רק על הכוחות **הכלולים** א"כ הרגש האחדות ו כמה שאפשר לומר "שמרגישים") היינו שאינו ניכר שהם נ חלוקים אלא שהם ענין א' דהיינו שמציאות של כולם נ **דענינם** הם רק העצם שבו נכללים וא"כ הרי בהעלם גדול ישנם מציאות הכוחות רק שאינם **במציאות** מפני ביטולם בה (ועיין בתניא שער היו"א פ' ג' בנוגע זיו השמש בתוך ו וזלה"ק והנה פשוט שאור וזיו הזה **ישנו ג"כ** כגוף וחומר ו השמש כו' רק שם במקומו ממש נחשב הזיו הזה לאין ואפס כי בטל ממש במציאות לגבי כו' מקור האור והזיו הזה עכלו וכד תעיין היטב, תראה שזהו כעין ב' קצוות הפכיים שמתו מבאר **ישנו** הזיו הזה ועוד במכ"ש דהיינו ביתר שאת דב מצ"ע ישנו רק מפני שנמצא בתוך מקורו והנה מצד המקור דאמיתית המציאות שלו היא המקור שלו ומצ"ז הוא עצמו **כגוף השמש ולא זיו השמש** ומבואר היטב לפי"ז הלשון נופל עליו שם יש כלל" דהיינו שאי"ז שאינו נמצא שם שאינו יש כלל דהיינו שאין לו המציאות שלו (היינו איך דמצ"ע שהוא רק זיו) רק המציאות שלו הוא העצם) ומכיון ש כבר ענין של כוחות רק באופן שהם **כלולים** בהעצם (דה באופן של ביטול והעדר ואפיסת המציאות כו') ממילא הרי בהעלם גדול מאד ג"כ בהתחלקות וא"כ מכיון דמצד הא הזאת הרי ההתחלקות הוא סתירה לאחדות א"כ הרי האחדות

כ אמיתית בהם וזהו בס"א שמבאר בהמאמר שההתחלקות אינה כרת בהם כל לפי הנ"ל, זה יומתק מאד מפני שבהעלם הרינו שם התחלקות ובסגנון אחר שמכיון שהאחדות דהכוחות לולים בהעצם הרי האחדות שבהם הוא מפני בלטולם בהמקור ה דהיינו העצם הרי האחדות היא מצד אותה דרגא בהעצם שהיא קור ש להם דהיינו הדרגא ששייכת כבר לנבראים (דהיינו חל' שיער בעצמו כו' או הכח להאיר בגבול עיין כיום ממנו עת"ר) ומצ"ז אי"ז עוד תכלית השלימות של האחדות, של האחדות שאחר ההתחלקות אינו כלל אלא מצד הנבראים, מצד ין שלמעלה מהם לגמרי שהרי מצ"ע הם באמת נפרדים רק הסיבה לא מצד שלימות העצמית ישנו אחדות גם בפרטים והגילוי של אחדות הזאת דוקא פועלת שלהי' אחדות גם דנבראים כמו שהם התחלקות.

הרב דוד פרידמאן
משפיע בלשיבה

בד"ה החלצו ס"ו (סה"מ תרנ"ט ע' נח) איתא: "מים יש בו העלם גם מיסוד האש וכן באש יש מיסוד המים אלא שהוא בהעלם אד בתכלית ההעלם וכמו שהוא בגילוי הרי יסוד המים הוא מים נבד וא"א להתחבר כלל עם האש וכן האש א"א להתחבר עם המים והיינו מפני שהאש שבמים הוא בתכלית ההעלם שאינו ניכר כלל וכלל גם לעצמו כו' ולכן א"א לו משום זה להתחבר עם האש להיות בהתגלות הוא מים פשוטים כו' וכמו"כ הוא ביסוד האש כו' אמנם כשמחלקים את המים ומוציאים ממנו את האש שבו בגילוי וכן בהאש מוציאים בגילוי את המים שבו שז"ע מ"ש בס"ל הוציא אש ממים ומים מאש אז יכולים להתחבר ולהתכלל יחד כו' כל האש שבמים עם המים שבאש יכולים להתחבר ועל"ז מתחברים המים עם האש".

א"כ משמע שהמים שבאש יכולים להתחבר עם האש שבמים אחרי שהוציאו את המים שבאש והפרידו את זה מהאש ואחרי שהוציאו את האש שבמים והפרידו את זה מהמים, אך האש (אפ"י) אחרי שהוציאו ממנו את המים (שבאש) והמים (אפ"י) אחרי שהוציאו ממנו את האש (שבמים) אינם יכולים להתחבר ולהתכלל יחד.

אך מההמשך "כי המים ע"י שמחלקים אותו לחלקים ומוציאים בו הכח ההפכי ע"ז נחלש כוחו. וכמו"כ האש ע"י ההפרדה וההתחלקות שמוציאים בו ההפכי נחלש ג"כ ואז יכולים להתחבר יחד כו' משמע לכאן" שהאש גופא אחרי שהוציאו ממנו את המים

שבאש יכול להזחבר ולהתכלל עם המים גופא אחרי שהוציאו ממנו את האש שבמים (וראה תו"ח שמות סב, ב תו"ח בראשית לב, ד "כאשר יחלש כח כאו"א והוא כאשר יוציאו חלקי ההרכבה שבכאו"א מהיפוכו אזי תכללו יחד במקום א' כו"י ע"ש. תו"ח נח ע' ב' ג') וצ"ע.

הת' יוסף יצחק קעלער
תות"ל 770

ו. באות ו' מסביר איך שבכל דבר יש התכללות מההפכי ומביא דוגמא מכחות עצמיים וז"ל: גם הכחות העצמיים יש בכ"א מהם התכללות מהכח ההפכי. ע"כ. ולכאורה הרבותא של הכחות העצמיים (ולכן כותב "גם") הילינו שהם בתקופות בענינם יותר מענינים אחרים, ומסביר הטעם ע"ז שיש התכללות הוא משום* שהיו כלולים תחלה בנפש, שנושא כל הכחות, וזה פועל התכללות גם כמו שהם אח"כ יורדים לפרטים. ולכאו' הוי דבר והיפוכו שתחלה (לכאו') נותן טעם על שלא יהי' התכללו' משום שהם כחות עצמיים ואח"כ נותן זה גופא טעם על התכללותם זה מזה.

וצ"ל שהאמת הוא כן, והילינו שיש בזה ב' פרטים, שמצד היותם קרובים עדיין להנפש והם עצמיים (וחזקים בענינם) הנה כח ההפכי כלול בההעלם גדול בהם ואינו ניכר, ומצד זה גופא שהם קרובים להנפש מוכרח שיש בהם ההתכללות.

ואח"כ ממשיך שכן הוא בכל דבר אש ומים. ולכאו' שם לא שייך האי טעמא שכלולים בלמע' מהם ביחד, אך ג"כ אין שם הטעם של עצמיים וע"כ אין זה כ"כ פלא שכלולים מדבר ההפכי.

הרב משה לברטוב
תושב השכונה

*****

* לכאורה הכתוב כאן עד תיבות ולכאורה הוי דבו והיפוכו - הוא שלא בדקדוק כי במאמר מדובר רק ע"ד הכחו העצמיים הכלולים בנפש ומבאר ע"ז שהסיבה היא מפני שהנפו עצמו נושא כל הכחות, ולכן גם הכחות העצמיים (הכלוליו בנפש) כל כח כולל בעצמו מכח ההפכי.

המערכת

במ"ש בהמאמר אות ז' (עמוד 10) וז"ל "ובכח הזה כמוחין לק כל דבר לרובי חלקים וכו' זהו מצד הביטול שבהם" ועד"ז מן (שם) " ובדוגמא כזאת יובן בבחי' המוחין שמצד הביטול הם ה"ה מחלקים כל דבר מושכל וכו' " עכ"ל.

וצריך להבין מה הפירוש "הביטול שבהם" איזה ביטול אנו אים בענין המוחין, ולכאורה הרי אדרבה כל ענין המוחין שכל הוא שהיא מוכרח ומובן לכל מצד גדרי השכל שכן צריך ליות ואחרת זהו היפוך השכל וא"כ זה לא נכון וא"א לומר

והנה לפעמים מכארים שהגישה לענין שכלי צריך להיות יופן של ביטול ובלי דיעות מוקדמות משלו שאל"כ לא יבין את דבר לאמיתו רק צריך לבטל שכלו ודעתו לדבר השכל והמושכל וזו שהוא באמיתו אבל כל זה הוא רק הביטול של האדם המבין ושיג, ואינו מבטא כלל וכלל (לכאו') ענין הביטול שיש למוחין בעצם, ואדרבה זה מורה על התוקף והאמיתיות והנצחיות לענין שכלי עד כדי כך שהאדם המשכיל צריך להתבטל אליו.

והנה אולי א"ל בזה כי הגדר של שכל (בכללותו) הן גדר הפשטה, ז.א. כי כאשר נמצא כמה מאורעות שונות בדברים פרדים התפקיד של הכל הוא לשלוט מהמאורעות השונות החלק הציפוני שבהם המפריד בין מאורע אחת לשני' ולמצוא בהם הצד שיהיה והחלק הפנימי וההגיוני המאחדים, ונקח דוגמא הכי פשוטה מאוד שרואים כשמצרפים פרוטה אחת אל פרוטה אחרת שנים שתי פרוטות וכן עד"ז כשמצרפים פרי אחת לפרי אחרת ג"כ שנים שתי פירות הנה תפקידו של השכל הוא לבאר שמה שנמצא כשני ב' ולא א' זהו לא מתכונתם הפרטי של הפירות והפרוטות לא זהו כלל שכלי בכל העולם כולו שכשמצרפים אחת לאחת ישנם תים ועד"ז הוא בכל סברא וענין שכלי שנקודתה ומטרתה היא עשות סדר ומשטר מריבוי פרטים וענינים שונים ולהסיק מהם לל שכלי.

ולפי"ז נמצא שענין שכלי הוא מסקנא ותוצאה מההסתכלות החקירה ודרישה עיונית במצב של המציאות שעל פיה אנו יוצאים מסקנות הללו והשכל עצמו מכריח אותנו לומר שבאנו לסברא זו אך ורק מחמת המציאות והסביבה שבה אנו נמצאים השכל עצמו מודה (וגם אפילו מחפש) שאם המצא תמצא מציאות פרט נוסף (ואפילו רק אחת) שאינו מתאים למסקנא הראשונה צריכים לשנות הסברא הראשונה שתהי' מתאים גם לפרט זה

ולפעמים די ומספיק רק לשנות פרט א' בגוף הסברא ולפעמים צריכים לשלול כל הסברא מעיקרא. אשר מכל הנ"ל מובן שהשוכן ונמצא רק במקום "מרווח" שמקבלים אותו בקלות ובנוחי אבל לעולם ענין שכלי לא ידחוק את עצמו במקום שלא מתא עברו וכמאמר העולם "עס האט קיין ארט ניט". היינו שמגז העקריות על שכל הוא שיהי' "אויסגעהאלטען" לפי ת המציאות שבה אנו דנין היינו שהמציאות קובעת ולא הס החיצונה ולפי"זס מוהבן מה שענין השכל הוא ענין הבי היינו שאינו רוצה בענין שכלי רק מצד היופי והתענוג ו שיש בהשכל ורק העיקר אצלו שיהי' נכון לפי תנאי המ והמציאות ולכן הוא תמיד מחפש דרכים ואופנים שונים להתאים שכל זה לכל המציאות שבסביבו והמציאות הרי רואים שבכל פרט ומציאות נוספת נשתנה באיזה מדה, המצב נ במציאות הקודמת ולכן הענין שכלי מרגיש בעצמו שאף שו שהעלה בתחלה נכון הוא בכללותו (לפי המציאות ע"ע) צריכים לחפש בו פרטים וקוים ותנאים נוספים (ולפעמי הפכים) שיתאימו גם למציאות נוספת זה.

והנה עפ"י"ז אולי אפשר לבאר ג"כ מ"ש בכ"מ "שהשכל מכריח שיש למעלה מן השכל" כי מאחר שכל ענין השכל להסביר ולעשות סדר בהמציאות והשכל בעצמו מוכן בכי להשתנות ולעשות שלום עם המציאות הנה מובן שהמציאות יכולה להיות באופן אחר לגמרי, ומדוע הוא רק באופן כו השכל אינו יכולה ואינה רשאי לדון ע"ז כלל, והשכל מודה זאומר שמפני מה המציאות הוא ככה הנה זהו דבר בגדר שכל כלל אלא זהו רצון הבורא ית' וית' ועיין ח"ו ע' 113.

הרב אפרים פיקר
מנהל הישיבה

ח. באות ט' "וגם הוא אינו חורש עליו לעשות ל כפ"מ. צ"ע על מי קאי עליו או על חבירו דלכאו' מתחי שאין טעם לשנוא חבירו הלא לא עשה לו שום רעה מעו אינו חורש כו' אך א) מהלשון וגם הוא מלת הוא לכאו מאיש אחר היינו לא אותו "שלא עשה לו שום רעה". יודע שחבירו אינו חורש עליו רעה. וא"כ צ"ל שהכוון אין חורש על חבירו לעשות שום רעה רק (כמו שמסיום) אינו שלם עמו (ושונא אותו).

ועיין בהמאמר של כ"ק אדמו"ר מוהרלי"ץ נ"ע דף 35 אות בתחלתו ושם מבאר שהכל הן שלא עשה והן אינו חורש קאי לו, שלא עשה לחבירו ולא חורש על חברו. (עיני"ש כל ריכות) ואח"כ מביא גם זה שחבירו לא עשה לו שום רעה.

ומסילימים בדבר טוב כמו שמסילים בהמכתב "בשמחה ובטוב כב".

הרב משה לברטוב
תושב השכונה

בהמאמר אות יג' מבואר אשר גם הצדיקים אומרים וידוי ז"ל וזהו מה שכאו"א אומר... הוידוים בעש"ת אשמנו כו' צדיק כמו משה רבנו ע"ה צ"ל וידוים בעש"ת והינו מפני לפל אמיתיות גדולתו ורוממותו גם העבודה האמיתית לחטא חשב. עכ"ל.

ולהעיר מהמבואר בדרך מצותיך מצות אהבת ישראל וז"ל: לכן אמר האריז"ל כל פרטי הוידוים שחטא א' מישראל שהרי וא כאב אותו אבר שבו מושרשת נפש אותו הישראל ומגיע הכאב ש לאבר העליון שמושרש נפש האריז"ל ובפרט מצד מקור שמתנינו מוח האב וחכמתו ית' הכולל את כולם ומרגיש כאב כל רמ"ח איברים. עכ"ל.

משמע (מהדרך מצותיך) שהוידוי שהצדיק אומר הוא לא מצד שגם העבודה האמיתית שלו לחטא יחשב. וצ"ע.

יהושע שאנאוויטש
תלמיד בישיבה

באות כ"ט שו"ה הגילולי נדפס נק' העולם ולכאורה צ"ל העלם.

המערכת

פיענוח מ"מ להערות כ"ק אד"ש על מאמר החלצו

פרק א

וע"פ פשוט ל"ל : מסות ל"א ב'. נקם נקמת בני ישראל אחר תאסף אל עמ"ך. נגזר על משה רבינו שלא יעבור את הירד אבל מעבר לירדן עשה כל מצות ישראל נצח שני מלכי האמור הגדולים וחלק את ארצם בנחלה והוא ראוי שיעשה נקמה בשונא ה' ואין על יהושע רק מצות הארץ.

וידוע דהסתלקות: ראה בסידור שער הל"ג בעומר. יום ל" בעומר שהוא בח' הוד שבהוד כנ"ל הוא היותר אחרון במדרג ונעוץ בו מבחי' היותר עליון משום דנעוץ תחילתו בסופן דוג כנ"ל ע"כ בכל זה מובן הטעם לבחי' הלול' דרשב"י ע"ה שהי בל"ג בעומר דוקא כידוע דהנה ידוע שרש נשמת רשב"י הי מניצוץ נשם' משה ע"ה ולכך היה התגלות סודות התו ופנימיותי' ע"י דוקא ולא ע"י תנא אחר כמבואר בזהר כו שהיה התגלות התורה הנגלית ע"י משה רבינו ע"ה והנה כל ימ היה עוסק בסודות התורה וכשהגיע עת הסתלקותו בודאי הג בשעה היא לתחילת וראש כל המדריגות שלו בבחי' השגות ברז דאורייתא וזה היה ענין לימודו עם החבירי' בשעה ההיא דו כמבואר באד"ז בפ' האזינו לכך נק' אז הלול' דרשב"י . ולכך זמן הסתלקות של רשב"י ה' בל"ג בעומר שהוא בבחי' ה' שבהוד בזמן הספירה למדת דזו"נ שהוא היותר אחרון כנ שנעוץ שם מבחי' תחילתם ביותר והוא ענין מ"ש גלה כנ מלכותך כנ"ל ובזמן הסתלקותו בהכרח שהי' מאיר בו מבו תכלית שלימות רוחו למעלה מעלה ברום המעלות ע"כ לא נ מקום להתלבש כ"א במדריגה היותר אחרון והוא בחי' הוד שבו בל"ג בעומר דווקא וד"ל.

פרק ב

דעיקר הכוונה: ראה רמב"ן מסות ל"א כ"ג. והזהיר א עתה בהגעלת כלי מדין מאיסורי הגוים ולא אמר להם זה מה בכלי סיחון ועוג שלקחו גם שללם כמו שאמר רק הבהמה בז לנו ושלל הערים אשר לכדנו והטעם כי סיחון ועוג נ האמורי הם וארצם מנחלת ישראל היא והותר להם כל שללם או האיסורים דכתיב ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וז רבותינו קדלי דחזירי אשתרי להו אבל מדין לא היה משלהם לקחו את ארצם רק לנקום נקמתם הרגו אותם ולקחו שללם נהג האיסור בכליהם.

בחילי. ודע כי מה שהזכיר כאן במלחמת מדין הגעלת כליתהם איסורי עכו"ם ולא הזכיר כן במלחמת סיחון ועוג בכליתהם כי שם את שללם לקחו כמו שאמר רק הבהמה בזזנו לנו ושלל הערים שר לכדנו, טעם הדבר כי שם במלחמת סיחון ועוג היתה ארצם נחלת ישראל והותר להם כל שללם אפילו האסורין כענין שנאמר בתים מלאים כל טוב ודרז"ל קדלי דחזירי אשתרו להו. אבל דין לא היתה ארצם משלהם ולא לקחו את ארצם רק לנקום נקמתם ורגו אותם ולקחו כל שללם ולכך נהג איסור בכליהם.

ועפ"ז דמלחמת מדין לא היתה בכדי לרשת את ארצם, סרה כי השגת הראב"ד על הרמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל ודלא הכס"מ. וז"ל הרמב"ם: כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ נעון. וכן הן מוזהרין שלא יטלו חלק בביזה בשעה שכובשין את הערים שנאמר לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל. חלק בביזה ונחלה בארץ וכן הוא אומר בארצם לא ינחלו וחלק לא יהיה לך בתוכם בביזה. וכן לוי או כהן שנטל חלק בביזה לוקה. ואם נטל נחלה בארץ מעבירין אותה ממנו. וז"ל השגת הראב"ד: וכן לוי או כהן שנטל חלק וכו'. א"א אם כן לא יטלו בהם תרומות ומעשרות כי הם היו תחת חלק הארץ והרי בביזת מדין לא נטלו חלק בישראל אלא בתרומה ובמצות כהם תרומות ומעשרות וכו'. טעמו לומר שבמדין לא נטלו חלק בביזה כשאר ישראל אלא והרמות מכס לה' וגו' ממחציתם תקחו וגו' ונתת לאלעזר הכהן תרומת ה' וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים וגו' ונתת אותו ללויים ומדין לא היתה מהארץ שנכרת עליה ברית ומאחר שלא נטלו הלויים בביזתה חלק שוה עם ישראל מוכח מילתא דל"ש בין ארץ שלא נכרת עליה ברית לארץ שנכרת עליה ברית ומה שנטלו שם לא בתורת ביזה נטלו אלא בתורת תרומה שצוה לתת להם הוראת שעה ומאחר שתמורת חלקם בארץ נתן להם הקב"ה תרומות ומעשרות לפי דעת רבינו שבארץ שלא נכרת עליה ברית יש להם חלק בארץ ובביזה לא יטלו בו תרומות. ואני אומר שאין זה השגה דלאמר דאה"נ וסוריא מוכיח שאין בה תרומות ומעשרות מדאורזיתא וסובר רבינו דאדרבא משם ראייה דמדחזינן דבארץ שנכרת עליה ברית לא נטלו חלק בביזה כלל ובמדין נטלו אתא לגלויי דמדין פיון שלא נכרת עליה ברית לא היתה בכלל לא יהיה לכהנים חלק בביזה וה"ה לכל שאר הארצות שלא נכרת עליהן ברית ומה שלא נטלו במדין חלק שוה עם ישראל גזירת הכתוב היתה הוראת שעה.

באמת כן הוא אמנם: ראה שמואל ב', י' במפרשים. וז"ל

רלכ"ג: והנה עתה התפללה חנה בעבור בנה ואמרה דרך תפלה ה' יחתון מריבלי שמואל והם הפלשתים שבאו להלחם עמו ועם ישראל בעבורו. וז"ל רד"ק: ה' יחתו מריביו. מריבלי הצדיקים הם מריביו.

ובלקו"ת פ' נשא ד"ה הול' יחתו פ"א. כתוב ה' יחתו מריבו וגו'. וקשה מי הם המריבים עם ה' ... כשנמשך משם הול' דא"א בז"א על"ז יחתו מריביו שמתבטלים כחות הדין שהן מריביו דז"א. ובזהר פ' מריב ו' כי הול"ו הוא ששה מדור דז"א שהחסד גובר בהן דבחי' גבורה שבו היא בבחי' לאכלל שמאלא בימינא כנ"ל והמקטרגים שלמעלה בהיכלות החיצוניו המקטרגים על ישראל הם נגד בחי' זו ממש ונק' מריביו.

פרק ג

מדין הוא לשון מדין כו': ובל"ת. בס' **הלקוטים ר"י לתרו.** ולשמע לתרו כהן מדין וכו' דע שלש בסט"א כהן מדי והוא כנגד יסוד אבא שבקדושה כל שם בקדושה הוא אהבה וש בקליפה היא איבה ומריבה וש כהן כנגד יסוד זעיר ששם כח וראשית אוננו ובסט"א הם פועלי און וז"ס כל אחר שנענ הנסירה בקדושה להיות פב"פ הסט"א הם כקוף בפני אדם והי אב"א וגם הם נמסרו להיות פב"פ ואינה יכולים להזדווג נמשך להם אור לזווגם ונשארו בפרודא וז"ס מ"ש שס"ה שאו בחיבורא אב"א ומסימין בפרודא, וז"ס מש"ה יתפרדו כל פועי און למעלה ביסוד לא מתפרשין לעלמין והם באתחברותא וכנ"ג בסט"א הוא אשת מדנים ובית חבר ולכן הוא כהן מדין והבן.

וביעקב הגם כו': ראה ויק"ר פ"ד, ו, ... עשו שש נפש היו לו והכתוב קורא אותן נפשות ביתו לשון רבים לפי שה עובדין לאלהות הרבה. יעקב שבעים היו לו והכתוב קורא או נפש לפי שהיו עובדים לאל אחד.

פרק ח

ומבואר במ"א: ראה תו"א וישלח ד"ה ויקם בלילה ו **ויקם.** הנה יש ב' בחי' בעבודת ה'. הא' האהבה ברשפי בתגבורת מאד לצאת מן הגוף ולפרד מן הפתילה כו' והוא בו אה"ר שאין כלי הלב מכילה אותה כי לא יכיל הלב ההתפעו העצומה. ולכן לא יוכל לעמוד בכלי גופו וחפץ לצאת מנרו חומר הגוף והב' בחי' התפעלות המתישב בכלי הלב וע ענינה הוא בחי' המשכת אלקות מלמעלמ"ט דוקא בכלים מכ

ניסם בתומ"צ. וזהו ענין רצוא ושוב. והנה בחל' עולם התהו
 י"ל היה בבחל' רצוא לכן נסתלקו האורות מן הכלים כמו
 הא"ר ליפרד מן הפתילה והכלים כו'. אבל התקון הוא בחל'
 יב והוא בחל' תומ"צ ובע"כ אתה חי להיות בתוך הגוף להמשיך
 א"ס בכלים מכלים שונים.

ובתו"ח סס. וכך הוא בבחל' מדות דתהו שהן בבחל'
 עצמות דאור הכתר שהן אורות תקיפי' וחזקי' ביותר ומסיבת
 ה לא היל' בהן בחל' היחוד וההתכללות כלל אלא אדרבה כל מדה
 א תוכל לסבול היפוכה המנגדה כלל וכעצם מדות החסד שאין בו
 ין כלל ועצם מדה"ד שאין בו רחמים וחסד כלל וזהו מצד עוצם
 קיפות וחוזק של המדות להיותם בבחל' נקודות דכתר שהוא
 חל' העצמיות שלהם. וגם זהו בחל'. הישות ושלימות שבכל מדה
 מדה וכמו ב' מלכים שא"א שישתמשו בכתר א' מפני ישות של כל
 ' שלא יסבול זולתו כלל כו' וזהו בחל' ס"ג אותיות ג"ס כו'
 ידוע שהשבירה היל' בבחל' ס"ג במדות דז"מ שנאמר בהן וימלוך
 ימת וכל מלוכה היא בתוקף גדול וישות וגסות שאין דבר
 ולתו שישלים אותו ע"כ לא יתחבר עם דבר זולתו כמו שנראה
 מדות המל' שלא יסבול דבר זולתו רק לבדו ימלוך וישלוט
 לזאת א' וימלוך כלו' אנא אמלוך לבדו בלי שיתוף וחיבור
 מדה מזולתו כלל וע"כ בשעה שמלך זה לא מלך זה וכמ"ש
 ימלוך תחתיו כו'.

והיינו כידוע: ראה ד"ה אחרי מות, רמ"ט. העיקר הוא
 להמשיך אור שיתלישב בהכלי, וא"כ עיקר העבודה הוא בעשיית
 הכלים דוקא... וזהו עיקר ענין התיקון, דבתהו היל' העיקר
 בבחל' העלאה דוקא בבחל' אור חוזר ומצד זה היל' השבירה,
 והתיקון הוא שיהיל' בחל' המשכת האור שיתלישב בהכלים.
 ... (וזהו כל עיקר התיקון שאחר הרצוא יהיל' שוב וכמ"ש בס"י
 אס רץ לבך לעלות למעלה שוב לאחד והיינו להמשיך אלקות וזה
 צריך להיות בכל רצוא ורצוא שיהיל' שוב אח"כ. והראיל' שגם
 במס"נ דנה"א דדמי כאלו אתפטר ממש כו' מ"מ נחזר אליו נפשו
 אח"כ בבחל' שוב, והיינו מפני שבהרצוא יש בו מבחל' השוב.
 וי"ל דזהו כנ"ל שא"ז מיתה ממש שנשאר רשימה בגוף כו', וי"ל
 דזהו מפני שהרצוא הוא בבחל' מדה וגבול באופן שיוכל להיות
 אחריו שוב. ולכאורה איך שייך מדה וגבול ברצוא כזה. אך זהו
 שהרצוא יש בו בחל' השוב והענין דהנה נתאווה הקב"ה להיות
 לו ית' דירה בתחתונים וזה עיקר רצה"ע להמשיך המשכת אלקות
 למטה דוקא דלשבת יצרה כו' ומחמת הביטל דעצם הנפש לעצם
 האלקות שכל רצונו הוא מה שהרצה"ע דוקא ולזאת גם הרצוא הוא
 במדה וגבול לפי אופן שיוכל להיות אחריו שוב, וא"ז אצלו

בהכנה שבשעת הרצוא זוכר את השוב א"כ הרי חושינו על מקומם ואל"ז כמו דאתפטר כו' אלא שזה בא ממילא, דכיון שבא לכלות הנפש שיכלה הנפש לגמרי ויכלל באלקות לגמרי. ואין רצונו לת' בזה. ומנגד זה לעצם נפשו ג"כ כנ"ל ממילא הוא נזכר על השוב לירד למטה ולהמשיך אלקות בתו"מ.

ד"ה כי כאשר השמים, תרס"ו. רצוא הוא בבינה ושוב בחכמה, דהנה ע"י ההתבוננות בגדולת ה' איך שהוא לת' ממכ"ע וסוכ"ע כו' ורק הודו על ארץ ושמים כו', נולד מזה ההתפעלות באהבה כרשפי אש כו', דמה שמאיר בההתבוננות הוא בחל' הארה לבד דהרי כל השגה אינו בעצם ומהות הדבר כ"א בהארתו לבד והינינו בבחל' המציאות שלו לבד לא בהעצם דאינו שייך בזה השגה כו' אבל בחל' חכמה הוא בחל' שוב להיות שהחכמה היא בחל' ראי' והו"ע ראיית המהות (בחל' מהות הזיו כו') וע"י ראיית מהות ועצמות אלקות ה"ה נעשה בבחל' שוב היפך בחל' הרצוא כי מתבטל ממציותו וא"א לו להיות בבחל' רצוא שהוא בחל' יש ודבר כ"א בבחל' שוב כו' וכמו עדי"מ ההתפעלות וההתלהבות מגדולת המלך שייך דוקא כאשר הוא מרוחק מהמלך ושומע מרוחק מגדולת המלך ה"ה מתפעל מגדולת המלך בהתלהבות גדולה כו', אבל כשבא לפני המלך ורואה יקר תפארת גדולתו אינו שייך אז התפעלות כלל אלא מתבטל בעצם מציאותו ונופל לארץ כאבן דומם כו'.

פרק יא

שעז"נ ימי: ראה לקו"ת פ' תצא ד"ה כי תהינה לאיש. והנה ירידת נפש אלקית בעולם היתה בכדי להתלבש בנפש החיונית הבהמית ולהלחם אתה ולבררה להפריד הטוב מן הרע ולהעלותה לה' להפכא חשוכא לנהורא וכו' .. וזהו שכתוב ימי שנותינו בהם שבעים שנה בהם דייקא בשתי הנפשות שבכל יום הוא מלחמה חדשה ולפיכך אין חיותם שוה שזה חל יותר וזה חל פחות ותכל תלוי לפי ערך המלחמה שצריך ללחום עם נפשו הבהמית לפי חלק הרע שבה כמה שנים שצריך ללחום עמה עד שתהפך לטוב.

פרק יג

וד' מינים .. אחדות: באריכות בסידור שער הלולב האתרוג הוא משונה מכל הצמחים הגדלים מקור וחום דימי הארץ בקליף וחורף יום ולילה כנ"ל. שהרי האתרוג נק' פרי עץ הדו

שהוא דר באילנו משנה לשנה כידוע והיינו שמתעב באילן
 הוא גדל בו שנה תמימה ובשנה תמימה כבר חלפו עליו כל
 שנוי העתים דקיץ וחורף קור וחום דשמש ולבנה ביום ובלילה
 וא הזיקו שנוי עתים האלו לפרי האתרוג כלל מפני שטבעו
 כולו ב' הפכים דקור וחום ע"כ הוא דר באילנו משנה לשנה
 מתקיים וא"כ בהכרח לומר ששרשו למעלה מעלה במקום ומדרגה
 גלונה הרוחניות המגדלת אותם שהוא ג"כ בחי' ומדרגה שסובלת
 הפכים דח"ג .. ככה יובן ג"כ בענין הלולב ומינו הדס
 ערבה שהוא ג"כ רק בחי' היחוד וההתכללות שנק' אחדות דהנה
 נו רואים שהאילן שנק' דקל שהוא הנק' תמר וכמ"ש כפת תמרים
 הוא מובדל מכל שאר האילנות שבעולם בדבר א' והוא בגידול
 פני האילן שבכל האילנות כל ענפיהן יוצאים מפורדי' זה מזה
 .. אבל ענפי האילן שנק' דקל ותמר שהוא הנק' לולב הרי אנו
 רואים שענפיו גדלים באחדות ובאחווה זע"ז דהיינו שכל א'
 יצא גידולו בדבוק לחבירו זע"ז ובהתאחדות גדולה עד שכולם
 יחדים כגוף א' ... וכמ"כ במינו הלולב שהוא ההדס שנק'
 דף עץ עבות וארז"ל שענפיו חופין את עציו כו' דהיינו דוקא
 לתא אחד קינא כו' וא' עולה ומכסה על שנים שהוא רק בחי'
 יחוד והחיבור להתחבר כולן יחד שלא יהי' פירוד בין הדבקים
 לל וכלל וכמ"כ הערבה שנק' ערבי נחל שגדלים על המים ונק'
 חונה מפני שגדלים באחו' וא"כ הרי אנו רואים בגשמיות
 ד' מינים הללו בלולב ומינו שכולם הוא רק בבחי' האחדות
 החיבור היפך בחי' הפירוד והיינו כדי לעורר בזה למעלה ג"כ
 בחי' האחדות שהוא בחי' היחוד העליון בע"ס דאצי' בבחי'
 ח"ע ע"י הלולב ומינו באמצעו' הנענועים שמענע הלולב
 ששה קצוות מזרח ומערב כו' כידוע דהנה ע"י הלולב מתחבר
 מתאחד בחי' ו"ק העליונים שנק' לב וזהו לולב לו לב כידוע.

בהמשך זככה תרל"ז, ספ"ז ואילך. הנה נודע מארז"ל על
 מ' שבלולב אלו שכולם רומזי' על האחדות שהלולב הוא כפות
 כל העלים דבוקים ואחודים זב"ז כאלו הם אחד שהגם שבעצם
 הם נפרדים זמ"ז עכ"ז שהם כסותים זל"ז וגם כל עלה כפול לב'
 זה מורה על היותם באחדות כו' וגם מורה על השלימות.
 הדסים ג"כ הם תלתא בחד גינא שזהו מורה ג"כ על האחדות.
 במד"ר ויקרא פ' אמור הדס יעקב, מה הדס רחוש בעליון כך
 יעקב רחוש בבנים, ותלתא בחד גינא רומז לג' בחי' הי' הוה
 יהי' מלך מלך ימלוך גם י"ל משארז"ל הדס יעקב לפי שיעקב
 יזכר אברהם ויצחק כמו שהת"ת מחבר חו"ג כמ"ש אלקי אבי
 ברהם ופחד יצחק הי' לי שחובר וכלל ב' הבחי' יחד כו' לכן
 י"ל תלתא בחד גינא, וכמו שג' הדסי' רומזים לג' אבות, וכן
 ערבה נק' ג"כ אחוינא בגמ' ע"ש שגדילום באחוה אגודות

אגודות שכ"ז רומז על ענין יחודם באחוז הפך הפירוד והאתרוג הנה גדל באילנו משנה לשנה שנק' פרי עץ הדר שד באילנו כו' וטובל ע"כ כל שינוי האוירי מד' תקופות השנ ואינו מתפעל מזה כלל ולא כמו כל הפירות שא"י לסכול אוי הקר או גם הלח כו' אבל האתרוג טובל ע"ע כל האוירי המנגדי' זל"ז שכ"ז ה"ה הוכחה אשר הוכיח לו ה' אשר במיני אלו יש אחדות עד שהאתרוג מאחד האוירי' הנגדי' וההפכי' כו' .

פרק יד

עבודת אהרן: ראה הוספות לתו"א פ' תצוה פ"ג. וה הטבת הנרות היה בשמן ופתילה ... שהשמן הזה הוא בחי' החכ הכללי שיש לכללות כל הנמצאים כולם מבחי' החכמה שעל י יחיו מן הנפילה והמיתה אך בתנאי שיהיה בהם בחי' הבני במציאות. כי בחי' ביטול היש הוא הפך שורש ענין השבי שהיה מחמת התגלות האור לבחי' יש דוקא. והיינו ענין כל השמן שבנרות המנורה כי הרי השמן מתבער ונכלל באש הדולק עד ששינוי מראה האש והשלהבת הוא בא מן השמן אם עכור צלול כנראה בטבע אך אם לא השמן לא היה זהרורית האור נמ כלל כי אין הארת והבהקת השלהבת רק מן השמן רק שהשמן כלה ונשרף ובעשה אש. כל הוא נמשך אחר הפתילה ונכלל כו'. וכך יוכן בדוגמא למעלה בבחי' חכמה שבכללות העול שהוא בחי' ביטול היש דוקא כנ"ל. וביטול היש לאין ז גורם המשכת אין ליש כי א"א להתהוות יש מיש כידוע וכדו אור הנר שמאיר מחמת כליון השמן כנ"ל וד"ל וזהו שרש ו אורה ושמחה הנ"ל. והכל בבחי' אהרן כי בחי' העלאת ה ע"י ביטול דחכמה שהוא השמן הוא מביא בחי' אורה ו מלמעלה למטה. כי ע"י בחי' הביטול יש לאין, שורה בחכמה ונק' אורה ומשם מאיר לבינה דאצילות ומדות ומ כו'.

לקו"ת ד"ה בהעלותך (השני) פ"ד. אהרן בהדלקת הנ המשיך במל', שהיא המנורה גם מבחי' אבא להיות אבא לסד שהחכמה היא בחי' אין וביטול, ולכן עם היות שהשפיע בה גבורות דאימא ג"כ להיות עי"ז העלאה וזהו ענין שו' דמנטרוניתא אך אין הגבורות בבחי' יש כמו ההעלאה הבינה לבד דמקנא בכורסיא שבקרבנות הנשואים כ"א הם אין וביטול ע"י גילוי הח"ע אבא דמקנו באצילות כו' ו שמשפיע בה מבחי' או"א יחד וזהו ענין השמן והאור שאהרן הוא ממוצע בין הנשואים ומרע"ה. שמה הוא בר

אין תכלית הביטול ונק' שושבינא דמלכא פי' שנעלה מבחי' א"א הנק' מלכא מאחר שהוא שושבינא דילל' והוא הממשיך למעלה למטה. והנשיאים הן בחי' העלאה ממטה למעלה מעולם ברליאה בגבורות רשפי אש שמבחי' בלנה דמקנא בברליאה שהוא בחי' יש ואהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא שהוא המעלה, כללות שמות ישראל ומאחר שהוא המעלה אותם מוכרח שהוא למעלה מהם ו' והלינו שמשפיע בהם מבחי' או"א שעו"ז ההעלאה הוא בבחי' ו' וביטול כו'.

וכידוע דשנאה כו': ... ועיג"כ מבחר הפנינים שער י"ח. ואמר כל שנאה יש תקוה לרפואתה חוץ משנאה מי שישנא לקנאה.

פרק טו

קנאת סופרים: ... וראה עד"ז ועי"ד מ"ש לקמן באור התורה להצ"צ ד"ה ותקנא רחל. ע"י הקנאה נותן לבו ומוחו לזכך מדותיו שיהי' ביראת ה' כל היום... וכן יקנא מאד במעלת המדות והשכליות ... ובאורחות צדיקים סי' ל"ד, הקנאה היא ענף מן הכעס צ"ל הכעס על נה"ב מדוע תסתיר ... וע' ברש"י פ"ק דמגלה .. קנאה יש בו שני פירושים א' לשון גירוי מלחמה הב' אחיזת מעשיו להיות כמותו ... ובשער י"ד הקנאה מביאה לידי חמוד כו' הקנאה והחמדה הם בלב כו' אע"פ שהקנאה היא מדה רעה מאד יש מקום שהיא טובה מאד והיא מדה עליונים שישים קנאתו על יראת שמים כענין שנאמר אל יקנא לבך בחטאים כ"א ביראת ה' כו' ועד"ז ארז"ל קנאת סופרים תרבה חכמה כל תראה אדם שלומד לתפסו קנאה בלבו ויאמר לומד זה כל היום גם אני אעשה כן וכן לענין כל המצות כו' וכן אמר ר' אלול שקנא אברהם אבינו לא היל' קונה שמים וארץ ואימתו קנא כשאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן התיבה כו'.

ובהגות שם דרצ"ח ע"ב ואילך. רחל שהיא ה' תתאה נק' אשת יעקב וע"כ נקראת ה"א קטנה מפני שמקבל מבחי' זעיר אנפין זעיר היינו קטן והיינו ענין מי יקום יעקב כי קטן הוא ... משא"כ לאה נק' הגדולה ר"ל ה' גדולה דהיינו שרשה מבחי' ה' ראשונה דשם הוי' ... ובלינה מקבלת ע"י אבא מבחי' ע"ק והתגלות ע"ק הוא בלינה ... וע"כ נקראת ה' גדולה שמקבלת מבחי' גדולתו של הקב"ה ... וזהו ענין ותקנא רחל באחותה ופי' בזח"ב ר"פ תרומה דקכ"ו ע"ב הכל היא ודאי דהא עלמא תתאה שהיא מל' ה' אחרונה דשם הנקרא ה' קטנה כל הלאובתא לאו איהו אלא בגין למהוי כגוונא דעלמא עילאה שהיא

ה' ראשונה דשם הנקרא ה' גדולה כנ"ל .. שכמו שבח' ל"ה ה' תרין ריעין דלא מתפרשים ונק' ונהר' יוצא מעדן יוצא תמי' ... וזהו מפני שהמשכה בא ממקור מים חיים אור א"ס ב"ה ממ שאין שום הפסק להשפעתו משא"כ בבח' ה' קטנה רחל נאמר כרח לפני גוזזיה נאלמה ... ולכן ותקנא רחל באחותה שתהי' ג" בבח' אהל בל יוצען ובל יסע יתידותיו לנצח כמו ה' עילא ... והיינו ע"י שתקבל ג"כ מבח' גדולתו של הקב"ה להיו גדולה במתנותיה ג"כ לעולם ולא לפי שעה ... ובמד"ר פ' ויצ פע"א אמרו ... ותקנא רחל מלמד שקנאה במעשי' הטובים וע קנאה כזו ארז"ל אלולי שקנא אברהם בשם בן נח כהובא בסנ אורחות צדיקים סוף שער הקנאה ... שסו ענין קנאת סופו תרבה חכמה דהיינו שלע"ל לומשך ויתפשט בחי' חכ' עילאה לוי של שם גם בה' אחרונה של שם כמו בה"א ראשונה.

ובליקוטנים שבסו"ס לקוטי הש"ס להארז"ל על מארז"ל קנאת סופרים כו'. קנאת סופרים תרבה חכמה. פירושו כי בעו הזה הקנאה הוא סליבת הרקב כמש"ה ורקב עצמות קנאה אבל למע הקנא' סליבות ריבוי החכמה כי סופר נקרא יסוד על שם שה סופ"ר של צבאות של מעלה כולם וזה שאמר בזוהר ברא חדא א וגו' מספר שמו"ת וע"ש נקראים צדיקים התחתונים צדיק כאשר הצדיק מעל' מיין נוקבין ואוחז בו בנקבה העליונים צדיק יסוד עולם מתלבש קנאה ומזדווג עמה ואז מתרבה החכ כי עולה היסוד ומוריד טפה מן החכמ' וז"ס הנזכר בזו נוקבא דיתבא בין תרין צדיקי' כי קנא"ה הוא גי' יוסף וז קנא"ת סופרים תרבה חכמ' כמ"ש ע"כ.

פרק טז

צריך לחפש ... ובסדקין: ע"ד לשון רז"ל בפסחים ז', ו
ולהעיר מסידור קול יעקב כוונת ביעור חמץ. אור לז"ד בוד' את החמץ כי כבר נודע שהיצה"ר נכנס באדם תיכף בצאתו לא העולם דכתיב לפתח חטאת רובץ. והיצ"ט אינו בא לאדם אלא ל"ג שנה שאז נעשה בר מצוה .. והכנעת יצה"ר אינו כ"א עסק התורה כמשז"ל עם פגע כך מנוול זה משכיהו לב"ה .. ו אחר ל"ג שנה ע"י התורה תורה אור לארבעה עשר אז בודקין החמץ ומבטלים אותה ע"י אור התורה ואיזהו אור תורה ש תורה לשמה לשם מצוה היינו ללמוד לשמור ולקיים את המ שנמשלה לנר דכתיב נר מצוה ותורה אור. והיא נקראת א הנ"ר שיפה לבדיקה. ויבדוק בחורין ובסדקים חטהר כל טו מצרים שהי' אחיזתם בלסוד נוקבא בסוד טהרת הנדה לטהר א לבעלה, וטוב להניח עשר פיתות פת חמץ בזוויות הבית ול

יכוון לבער ל' כתריין תתאין דמסאבותא ולהוציא הקדושה מהם
לשרפם בסוד להבה תלהט רשעים ול' כתריין הוא מבכור פרעה עד
כור השפחה.

פרק יז

כתוב ונוקב: עילגי"כ אמרי בלנה שער הקי"ש פק"א. פגם
ועונות למעלה ... דמיון לפגילת הכלי ולא לפגילת האור כלל
ד"מ פגילת הכוס שיצא המשקה דרך הנקב שיש בו חסרון אבל
זין זה פגילת וחסרון בגופה של משקה כי לא נחסר ממנה מאומה
רק מה שיוצא לאיבוד חוץ וזה אינו מחמתה רק מחמת פגם הכלי
שלא יחזיק בה יוצא לחוץ דרך הנקב שבה וכך יובן בפגילת
האבר כמו כלי המוח שנפגם א"א לומר שנפגם אור השכל ונתרוקן
אלא רק א"א לו להאיר ולהתפשט כ"א בחומר מוכן לצורתו
והחומר של המוח נתקלקל ממילא יצא אור השכל לחוץ כמו בלבול
השכל ... וכך יובן למעלה בפגם העונות בהיות ידוע דרמ"ח
פיקודין רמ"ח אברים כו' ונק' כלי לאור דשם הוי' שבכל מצוה
... והנה כאשר נפגם הכלי הוא פגים' האבר הילינו בטול מ"ע
או ע"י ל"ת נעשה פגם וחסרון בשם הוי' שהוא הכלי דמצוה
וכמו ונוקב שם ה' מות יומת ופ' נוקב זה נקיבה ופגם ממש
ובשם ה' הילינו בבחל' הכלי דוק' שנפגם אות הוי"ד דשם הוי'
או אות הה"א שבו נקר' נוקב שם ה' ממש ע"ד הפשט וע"ד הסוד
כו' וכמו שאו' בוידוי דק"ש שעל המטה שפגמתי באות יו"ד כו'
פגילתה ממש ובאות יו"ד הוא בבחל' הכלי לאור החכמה דשם הוי'
יו"ד בחכמ' וה"א בבלינה כו' ... והכל בשם הוי' שבנפש
דכתיב נר הוי' נשמת אדם וכן בטול מ"ע שהן בחלוף שם הוי'
פוגם בשם הוי' למעלה ע"ד הנ"ל במשל פגילת כלי שיצא האור
לחוץ כו' וזהו ונוקב שם ה' נוקב ממש נוקב בכלי וממילא
יוצא האור דקדושה לחוץ להיכלות החיצוני' שנק' חוץ כידוע
וד"ל.

וכידוע דבעון כו': ... ועילגי"כ תורת חלים פ' נח ד"ה
ויהי כל הארץ פ"ג. עוה"ב הוא בבחל' התיקון דתו"מ ודור
הפלגה פשטו בעיקר שהוא שם מ"ה דהוי' דתו"מ ע"כ אין להם
חלק לעוה"ב ודור המבול יש להם חלק לעוה"ב לפי שלא פשטו יד
בעיקר דשם הו"ה כו' רק נמשכו אחר תאוות רעות ומדדת רעות
כגזל ועריות כו' ולענין קיומם בארץ נהפך הוא שדור המבול
נאבדו מפני המריבות וגזל וחמס וש"ד שהל' ביניהן שהוא בחל'
הפירווד וההתחלקות שהוא נגד התו"מ שהן בבחל' היחוד העליון
דשם הו"ה כו' ודור הפלגה נתקלימו בארץ מפני השלום
והאחדות שהל' בהן בחיצוניות עכ"פ ... ודוגמא וראי' לזה

ההפרש שבין דור המבול לדור הפלגה אנו מוצאים ג"כ בענין חורבן בית ראשון ובית שני דבב"ר ה' עכו"ם וגלוי עריות וש"ד ויתר להם ה' והחזירם לע' שנה ובעון ביטול תורה בבית שני שהוא בעיקר דשם הו"ה דתיקון כידוע לא ויתר להם ואמנם לדעת האו' שבית שני חרב מפני שנאת חנם לבד אעפ"ל שהיו עוסקים בתו"מ נהפוך הוא דמה שלא ויתר על שנאת חנם מצד הפירוד זהו כדור המבול שהיה בהן מריבה והתחלקות. כו' ומה שויתר על עכו"ם וגזל כו' שעכ"ז היה בהן שלום ואחדות כמו בדורו של אחאב שהצליחו מאד מצד האחדות כו'.

ואגה"ק סו"ס ל"א. המשכת החיות וההשפעה מעליונים לתחתונים ... נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו ובכתבי האריז"ל מכונה בשם אור ישר ואור חוזר וכמ"ש והחיות רצוא ושוב אשר ע"כ ... נקראת השכינה בשם לב והנשמות בשם אברים להורות לנו כי כאשר כל הנשמות דבוקות ומקושרות יחד אזי סיבוב והילוך החיות וההשפעה סובב טובב ונעוץ סופן בתחלתן לקשר ולחבר כולם להו"י אחד ולדבקה בו ית' וכמ"ש אתם נצבים היום כולכם לפני הו"י אלקיכם כולכם דליקא ולפני דליקא ראשיכם כו' מחוטב עציך כו'. ובזה יובן מארז"ל כי חורבן בית שני ונפילת ישראל בגלות והסתלקות השכינה וירידתה לאדום בבחי' גלות כבי' הכל הו"י בעון שנאת חנם ופירוד לבבות ר"ל.

ולכן הו"י ... כמשל"ת: ... וראה בלקו"ת ד"ה החלצו בסופו. וזהו ויהיו על מדין שעל"ז לשרה עליהם אור מבחי' שלימותא דכולא שלמעלה מעלה משרש בחי' מדין כו'. וז"ש אמרו אליו כל. שהוא ית' נק' כל שכולל הכל ושורה ע"י ההתכללו למטה ... והנה הגורם החיבור והתכללות הוא בחי' משה ונחנ מה כו' ולכן היה צ"ל מלחמת ונקמת מדין ע"י משה דוקא וזה דקאי על ישראל שהלכו במלחמת מדין וכ"ה ג"כ ברבות והעני כמ"ש במ"א ע"פ הנ"ל דפ' שעלו מן הרחצה הוא ענין המשך מ"ד מבחינה ית' החכמה והילינו ע"י משה רע"מ שנא' בו כל מ המים משלתיהו ולכן שעלו מן הרחצה הוא ר"ת משה ועל"ז נענ שכולם מתאימות שהוא בחי' ההתכללות יחד ממש ולכן הם דוג שנלחמו על מדין וכנ"ל שלהיות על מדין הוא ע"י ההתכללו יחד.

ובסוף ביאורו. וצ"ל בחי' משה יסוד אבא מקור התו שכל התורה היא תורת משה וקודם מתן תורה בא יתרו להכפ' א"ע כי ה' יברך את עמו בשלום אתעדל"ע שלפני אתעדל"ת כ

.. וענין לכל מטות ישראל והחלצו כולכם שכולם היו צריכים
 מלחמה זו להיות בבחי' התכללות שלכן היו בימי משה שבימי
 משה ובימי יהושע היו המלחמות בכללות ישראל ביחד משא"כ
 בחי' יהודה יעלה כו' שלא היו ביחד כי להיות התכללות כללות
 ישראל שהם ו"ק דז"א מחנה יהודה מזרחה כו' וראובן תימנה
 כו' ובשם אלקינו נדגול הוא ע"י מוחין דאבא שמשם היא
 ההתכללות יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

פרק יח

דבמלאכים בלתי כו' : ראה רמב"ם הלכות יסוה"ה פ"א ה"ז.
 שאין הנמנים השגין במציאותן נפדדו זה מזה אלא במאורעין
 שלארעו בגופות והגויות.

ופ"ב ה"ה. ובמה יפרדו הצורות זו מזו והרז אינן
 גופין. לפי שאינן שוין במציאותן אלא כל אחד מהן למטה
 ממעלתו של חבירו.

מוי"נ ח"ב פ"ד. שא"א כנבדלים המנין בשום פנים מצד
 התחלף עצמיהם, שהם לא גוף.

ס' העיקרים מ"ב פ"ב. במציאות המלאכים .. שהכל מודים
 במציאותם הנה הם מתחלפים במהותם הפילוסופים לאמרו כי אחר
 שעצמותם שכל פשוט א"א שיצוייר הרבוי בהם כי לא ימצא הרבוי
 בדברים המסכימים בצורה אם לא מצד ההיולי כי הרבוי בכל דבר
 הוא מצד החומר והאחדות מצד הצורה. ולזה היה האחדות נכבד
 מהשניות, ולפי שהמלאכים שהם השכלים הנבדלים אינם בעלי
 חומר לא יצוייר בשום צד במה יהיה החלוף ביניהם אלא כשהיה
 האחד עלה והאחד עלול ... נראה שהיה ההתחלפות בין השכלים
 הנבדלים מצד התחלפות מושכליהם כפי מה ששליגו מתארי השלמות
 אשר בו ית' מזולת שהיה האחד עלה והאחד עלול ... וכפי
 התחלף מושכליהם כן יתחלף כחם ופעולתם בעולם כי כמו שהראש
 במדינה למנה אנשים על ראשיות מה כפי שלמותם והשגתם ואחרים
 על ראשית יותר גדול כפי גודל שלמותם והשגתם כן הש"י למנה
 כל חד מן המלאכים על ענין מיוחד כפי השגתו וכחו ... וכפי
 התחלף הכח הניתם להם ממנו ית' לפעול בו מזולת שהיה האחד
 עלה והאחד עלול עם היוצם פשוטים התכלית הפשיטות.

וכידוע דרש כו' : ראה שער היחוד והאמונה פ"ז. והנה
 גדר ובחי' שם עולם נופל על בחי' מקום ובחי' זמן דוקא בחי'
 מקום הוא מזרח ומערב צפון דרום מעלה ומטה בחי' זמן עבר הוה

ועתיד. והנה כל בחי' אלו אין להן שייכות במדות הקדושות העליונות כי אם במדת מלכותו ית' לבדה שיין לומר שהוא ית' מלך למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכן לד' סטריין וכן בבחי' זמן ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך ונמצא שחיות המקום וכן חיות הזמן והתהוותם מאין ליש וקיומם כל זמן קיומם הוא ממדת מלכותו ית'.

וא"כ גופות כו': ראה לקו"ת פ' ברכה ד"ה מזמור שיו חנוכת (הראשון). ששירת המלאכים נשמעת באזני הנביא וכמ"ע ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' בבחי' קול ממש וכמ"ש ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כו' ומשמיעים ביראה יחד בקול כו' והאופנים ברעש גדול כו' והיינו לפי שיש להן גופים כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ... דקאי עי הגופים שלהם וכמ"ש הרמב"ן שהמלאכים יש להם גוף מיסוד הר' הפשוט ומיסוד האש הפשוט ולכן המלאכים תופסים מקום שיו מלאך גדול מהלך ת"ק שנה ויש מלאך בשליש העולם כו' והיינו הגוף שלהם גדול כ"כ שהוא בבחי' מקום. ולכן השירה שלהם מתלבשת בבחי' קול עד שנשמעת לאזני הנביא.

פרק יט

דהוי' הוא לשון מהווה: ראה זח"ג רנ"ז ב'. יהו"ה מני תליא כל הויין ואיהו וכן הויין דלילה סהדין על מארי עלמ דאיהו הוה קודם כל הויין ואיהו בתוך כל הויה ואיהו לאח כל הויה ודא רזא דסהדין הויין עליה היה הוה ויהיה.

גינת אגוז הובא ונתבאר בהקדמת שלי"ה חלק בית הוי'.
 יד וד הו' שם המיוחד הרומז על ההויה הקדומה בהחלט מחוי המציאות כי השם הזה מאמת על היות הנמצא נמצא שאחר שי הויה נמצא היה במוחלט המהווה כל הויה כי אם יעלה על הדג שהוא אינו נמצא אין לכל הנמצאים אפשר' מציאות והויה. ו מאחר שהוא אמתת כל ההויה כל הנמצאים תלויים בו וכל הנמצאי יתבטלו לבטלו מפני שהוא יסוד אמתת כל הויה ומציאותה אמו הוא לא יבטל לבטול הנמצאים כולם זולתו כי הוא אמתת הויה והמציאות נתלה בדבר אחד. ואחר שכן הרי לך סוד שמו המיון לו ית' שהוא שם ההויה קודם לכל הנמצאים להמצאו' ומ מציאותו הם נמצאים ובלתי שם ההויה לא יצאו כל ההוי למציאו' הויה. הרי לך כי בהיותו ית' בשם ההויה מורה כי ההויות כולם מאמת הויתו נמצאו וממציאותו ית' נמצאו וא יעלה על הדעת שהוא אינו נמצא הרי לך כל ההויות בטלים הוא הגורם לאמתת כל ההויות כולם ואלו יתבטלו כלם הוא אי

תבטל שאין שם ההויה זולתו שהיא גורמת להווייתו.

טור או"ח סי' ה'. ובהזכירו השם יכוין ... פירוש
תיבתו כיו"ד ה"א לשון הויה שהוא היה והוה

כמ"ש במ"ש בארוך: ראה ד"ה ובליום שמחתכם רנ"ו. והנה
אותיות דש' הוי' עיקרם הוא אופן המשכת והבאת האור מן
משפיע עד שיומשך אל המקבל, וזהו"ע שהד' אותיות דהוי' הם
בחי' צמצום והתפשטו' והמשכה והתפשטו' והיינו דבאופן כזה
יוכל להיות המשכת האור דאוא"ס ב"ה עד שיתקבל בהנבראים כו'
... והמשל בזה ידוע מהשפעת שכל וחכ' מרב גדול לתלמיד קטן
הערך שאין ערוך כלל להתלמיד. שיוכל לקבל עצם שכל הרב כמו
שהוא אצלו בעומק ורוחב חכמתו ובלנתו ואם הי' מגלה לו כל
אור השכל כמו שהוא אצלו היו מתבלבלים כל חושי המקבל לגמרי
כו' ע"כ בודאי הרב החפץ להשפיע לתלמידים צריך לצמצם עצם
אור שפע שכל זה בלתי יתגלה השכלות עצמו לפ"ע עצמותו בזה
השכל כ"א רק לפ"ע המקבל וזהו הנקודה שנשאר מכל ההשכלה
שהיא מצומצמת מאד בצמצום היותר אחרון לפ"ע המקבל שמנקודה
זו הי' כל אופן הילוך השפע לתלמיד המקבל כו'. אמנם כשילגלה
לו הנקודה כמו שהיא לא להי' זה גילוי אל המקבל מפני שהיא
נקודה כללית עדיין כ"א צ"ל התפשטות והוא לבאר ולפרט
הפרטים שבהנקודה. והכל הוא בעצם המשפיע דלאחר שמצמצם
הנקודה והיינו שילגלה לו אלו הפרטים שבה ויסביר באופן כך
וכך כו'. לפי ערך המקבל כו'. וזהו המשל לאות ה"א שהוא
התפשטות אורך ורוחב שבא אחר הו"ד ואח"כ הוא"ו הוא המשכת
וגילוי השכל שהמשפיע מגלה להמקבל דלאחר ששיער בעצמו איך
להשפיע לו ה"ה מגלה לו השכל ויש בזה כל האורך ורוחב דאות
ה"א הקודם אלא שהוא בקצו' עדיין משפיע אל המקבל, דהרי
בחי' ההתפשטות והשטח שנמשך מן המשפיע אל המקבל, דהרי
משפיע לו כל הפרטים דאו"ר שהי' בהשערה דאות ה"א הא'
וכ"ז מושג ונתפס בהשגת כלי המקבל כו'. והנמשל מכ"ז יובן
למעלה בד' אותיות דש' הוי', דהיו"ד הוא מה שמתצמצם אור
העצמות בכדי שיוכל לבוא בגילוי, וכמו הצמצום דחכ' מאין ליש
בשבל מע"ב ... משא"כ מבחי' האור העצמי דכ"ע קודם שנתצמצם
בבחי' הצמצום דחכ' אינו שייך לעולמות כלל. ... ומנקודה זו
נמשך בחי' התפשטות ההא שהוא בחי' בינה והיינו בחי'
התפשטות או"ר איך ומה להי' אופן המשכת האור שלפי אופן זה
להי' ציור העולמות בפרט כו' ... וכ"ז הוא בהמשפיע עדיין
וזהו דאותיות י"ה הם נסתרות שגם בחי' בינה הוא נסתר ונק'
מי ... ואח"כ נמשך בחי' וא"ו דש' הוי' שהוא בחי' גילוי
וכמ"ש מי ברא אלה וידוע דאלה הוא בחי' המדות דופ"ו בגימ'

אלה. והיינו שהמדות הן בחי' גילוי אמנם עיקר הגילוי מסוף וסיום אות וא"ו שנעשה בחי' התפשטו' דה"א אחרונה שה בחי' מל'. דזהו גילוי כל האורך ורוחב שנמשך מהמשפיע להם דהיינו מאצי' לבי"ע ונתפס בכלים דבי"ע כנ"ל שנעשה נר לבי"ע כו'. ונמצא מובן מכל הנ"ל דכללות סדר ההשתל' החכ' ולמטה הכל הוא בבחי' האור השייך אל העולמות והנברא דאופן וסדר המשכת האור מאוא"ס ב"ה להוות נבראים בע"ג ו ע"ע צמצום והתפשטות כו'.

ונתבאר ג"כ בד"ה וידבר גו' קדושים תרס"ו. והמשל נ דווע מן השפעת שכל וחכמה מרב גדול לתלמיד קטן הערך שז ערוך כלל לתלמידו אליו שיוכל לקבל השכל כמו שהוא אז ברוחב חכמתו ובינתו ע"כ ודאי צריך שהרב החפץ להשפיע לצו עצם אור שפע שכל זה בלתי יתגלה השכלת עצמו באותו הו ונשאר רק נקודה א' שזהו מה שנתצמצם מן השכל מה שבערך לו אל המקבל שבאין ערוך לגבי אור עצמות שכלו, ונקודה כוללת בהעלם וצמצום כל מה שיושפע להמקבל באורך ורוחב כ וענין הה' שאחר היו"ד הוא בחי' התפשטות באורך ורוחב ב' השפע הזאת כפי הצריך לבוא אל המקבל דוקא, כי הנקודה ה' שהיא ה"ה כללות עדיין ולא ידע המקבל ממנה את הענין ש זהו למעלה מהשגתו וגם יש בהנקודה מה שאפשר לבוא בה המקבל וגם בזה מתעלם האור והגילוי שבהנקודה כללית כו'. כ"ז בעצמות המשפיע שמשער בעצמו הפרטים שבהשכל ואח הוא"ו שהולך ביושר מלמעלמ"ט קו' קצר ומצומצם זהו היל השפע דה"א לאחר ששיער את הפרטי' לפ"ע המקבל אמנם בעצמותו עדיין אח"כ הוא הוא"ו שהוא ההמשכה והגילוי ו ההשפעה אל המקבל בבחי' המשכה בקו ישר מלמעלמ"ט. והיינו שבא השכל בקצרה בלי התרחבות הפרטים, אבל בבחי' המ מלמעלמ"ט וכמו קיצור המשנה שיש בה הפרטים אלא שהם בק שאינם מבוארים עדיין וגם לא נפרטו כל הפרטים שבכל ענ וענין כו'. והוא"ו בראשו יו"ד שהוא בחי' הצמצום ההתפשטות הקודמת דבהמשכה זאת מתעלם עוד האור כו'. וז הנה"א הוא התפשטות והתרחבות הפרטים שבהוא"ו והוא ו הנתפס בהמקבל כי ההמשכה דוא"ו אינו בבחי' תפיסה והשגה בכלי המקבל כי זהו רק מה שיודע את השכל בכללות עדיין נ ואינו בא אצלו בבחי' תפיסה בהגשמה לפ"ע החושים והנ שלו, אבל הה' זהו השטח של המקבל שנתפס בכלים שלו ובא בהגשמה לפ"ע החושים שלו ... דשם הו"ל שהוא יו"ד צמז אור העצמות בתחלה שזהו ההעלם והצמצום לגמרי עד שלא ו רק כנקודה דיו"ד והו"ע צמצום החכמה בשביל מע"ב מאין ... וזהו בחי' הנקודה היא החכמה השייך לבריאת העו

באין ערוך לגבי העצמות כלל כו'. ונקודה זאת דחכמה כוללת עצמה כל בחי' אור וחיות השליך אל העולמות כו' והו"ע ראשית נמי מאמר הוא אלא שהוא מא' כללי שכולל כל מה זומשך ממנו בזמן ומקום בעש"נ גם בכללות דאבי"ע שעתיד להתמשך בשית אלפי שנים כו', והוא יו"ד זה כולל כל מה שעתיד להתמשך תמיד כו'. ולא שהוא בגילוי אלא כולל בהעלם ובתמצית עדיין כו', ולהיותה בבחי' כללות עדיין ומאיר בה ריבוי אור הנה כללות בחי' אות יו"ד אינו בבחי' גילוי כלל עדיין לגבי העולמות וא"א להיות מזה התהוות העולמות כו'. וצ"ל אח"ז בחי' התפשטות דה"א ראשונה שזהו מה שנפרטון הפרטים שבהנקודה שזהו בחי' הגילוי יותר השליך אל העולמות אמנם בזה מתעלם האור לגבי הנקודה כו', ומ"מ כ"ז עדיין העצמות המשפיע וה"ז למעלה עדיין מבחי' גילוי אל המקבלים וכ"ש להיות בבחי' תפיסה במקבלים ... אחר הה"א מתצמצם עוד האור וכא באות וא"ו שזהו בחי' ז"א שנק' אלה ל' גילוי והוא בחי' גילוי אור אל העולמות ... מ"מ הוא בבחי' כללות עדיין וא"א להיות מזה התהוות בחי' יש מאין ממש כ"א מבחי' שבט דה"א אחרונה שהוא בחי' כח הפועל בנפעל ממש להיות ההתהוות מאין ליש גמור כו'.

פרק כא

וביאור הענין: ראב בכ"ז בד"ה וביום שמחתכם רנ"ו. ראה בהנסמן לעיל פרק ל"ט ד"ה כמ"ש במ"א באורך.

ויאמר גו' קדושים תרס"ו הנ"ל. ראה בהנסמן לעיל פרק ל"ט ד"ה כמ"ש במ"א באורך.

פרק כב

דלכן נק': ראה סידור ע"פ הללו גו' ברקיע עוזו. ובחי' החכמה דאצ"ל עצמה נק' מים והוא כדמיון גשמת הטלפה והתפשטות החכמה להיות מאין ליש בבונה הוא הנק' רקיע כמו שהמים העליונים שמעל לרקיע עדיין אינם עומדים ממש בהתפשטות נגלות ליש ממש כ"כ כמו הרקיע שמתפשט ונגלה ליש ומהות ממש כו' וכידוע. והוא כדמיון הולד שנמשך מהתפשטות הטפה משא"כ בחי' אור הוא כמו בחי' רוחניות הטפה כו' והוא מ"ש, יהי אור דהיינו בחי' חכמה שבכתר הנקרא ח"ס שהוא מקור לגילוי החכמה באצילות, כידוע בפי' והחכמה מאין תמצא שהוא מבחי' אין דכתר כו' וד"ל.

לקו"ת פ' תזריע ד"ה קאמפלגי, במתיבתא דרקיעא פ"ב.
והטעם שנק' הבינה רקיע הוא כמבואר במ"א ע"פ הללוהו ברקיע
עוזו ענין ג' בחל' אור מים רקיע שהם ג' בחל' כח"ב כי
עד"מ באדם האור הוא בחל' מקור החכמה ונק' משכיל שהוא
מקור השכל ומה שאח"כ נמשך ממנו גילוי השכל נק' מים ואח"כ
כשבא השכל לידי השגה ממש נק' רקיע כי הנה הוא כמ"ש רקיע
כעין הקרח שהקרח היינו מה שנגלדו המים כי הנה מים ניידים.
משא"כ הקרח א"א לשנותו ולהטותו וכך כשכבר נמשך השכל בבחי'
ההשגה נק' קרח כו'.

פרק כג

והנה השני: להעיר מד"ה ביום, השמע"צ תרס"ז. דהנו
חכמה היא אות לו"ד והלו"ד הגם שהיא נקודה לבד מ"מ ה"ו
בציור אות עכ"פ ויש בו איזה שטח כו' אבל נקודה לבד ל'
לו"ד הרי אין בו שום שטח כלל וכמו קוצו של לו"ד הרי אין
בו שום ציור כלל כו', והדוגמא מזה יובן בבחל' החכמה שהיא
כמו נקודה דלו"ד בבחל' הביטול והעדר המציאות ומ"מ ה'
בבחל' שטח דהיינו שהיא בבחל' איזה מציאות לעצמו עכ"פ כו'
ועם היות דשטח זה אינו בבחל' התפשטות וי"ל שאינו שיי'
לגילוי ג"כ עדיין והוא בחל' השטח דאות לו"ד עצמו כו' ומ"
הוא בבחל' שטח כו' דהנה ל"ל דבאות לו"ד יש ב' ענינים הא'
אות הלו"ד שם המילוי שלו ו"ד דהיינו בחל' קו ושטח הכלול
בנקודה דלו"ד והיינו בחל' חיצוניות החכמה השליכה אל הבינ'
ויבוא לידי גילוי בהשגה דבינה כל ענין קו ושטח הוא בחי'
גלילי כו' ... אבל אות לו"ד עצמי' בלא המילוי הגם שיש ב'
ג"כ שטח הרי אינו בסדר והדרגה דקו ושטח ... והיינו בחי'
עצמות החכמה בחל' ההעלם שבה ... ומ"מ נמשך מבחל' חכמה ו'
הבינה גם בבחל' פנימיות חו"ב ממש ... וזהו בחל' הלו'
עצמו בלא המילוי שאינו בחל' מקור לגילוי כו' מ"מ ה'
בבחל' שטח ובהכרח שזהו בחל' מציאות עדיין אבל נקודה ב'
לו"ד הרי אין בזה שום ציור ושטח כלל וה"ז מורה על הע'
המציאות לגמרי כו'.

והקוץ התחתון הוא: ראה תו"א. רק שלמה המלך ע"ה בר
בינתו היה יכול למצוא שלשת אלפי משל דהיינו ג' אלפ'
מדרגות שלמטה ממנו גם שם היה יכול למצוא ולהראות אותו ד'
חכמה בעצמה שהיה יודע. לכן כשנצרך להשתלשל המדר'
שתהיה ההתבוננות בהרחבה צריך שיהיה מן מקור עליון הגב'
היותר מבחל' חכמה ואז יכול להיות התגלות בינה אבל מן חנ'
עצמה אין יכול לירד להשתלשל ממנה בחל' בינה רק ו'

זינה והתגלותה היא התגלות עתיק בה וע"י נשתלשלה ובתגלה
 בהרחבה ואף כאן להיות הארת הבינה אורך ורוחב מבחי'
 יו"ד חכמה בחי' נקודה כו' והא ע"י גילוי בחי' עליונה יותר
 היא בחי' עתיק בחי' קוצו של יו"ד שע"ז מתפשט היו"ד בה"א
 כמבואר בפרדס שהיו"ד יש לו ג' קוצין ומקוץ התחתון נמשך
 ה' ובקוץ התחתון יש בחי' הקוץ העליון ונמצא שיש הארת
 קוץ העליון בבינה ולכן ירידה זו היא בחי' עליון מאוד
 שנמשך אור הכתר ולכן וילך למסעיו מנגב חסד ועד בית אל
 מל' מלמעלה למטה ומלמטה למעלה מלה' הנראה כו' עד לה'
 תם.

ותו"ח ר"פ לך לך. ועם ביאור ענין זה יובן ג"כ עוד
 ענין א"ק המובא בפרדס בענין ג' קוצין שבי' שקוץ העליון
 הוא בחי' הכתר וגופו של יו"ד הוא נקודה דחכ' והקוץ התחתון
 שבה הוא הנמשך ומתפשט לעושת לצורת אות הה"א באורך ורוחב
 כל מקוץ התחתון דוקא שנוטה להלאה מן הנקודה הוא שנמשך
 ההשגה דבינה לאורך ורוחב כנ"ל. שזהו כח הבינה להבין
 ולהשיג בלבוש המסתיר ומגשם כו' (והוא מ"ש הבן בחכמה כנ"ל)
 אבל נקודה דחכמה עצמה אין בה רק כמו שהיא בנקודה אחת
 ואין בה כח זה להביא לידי השגה ממש לפי שאין לו שרש גבוה
 ככתר כ"כ בעומק ורוממות העצמות עד שיוכל לבא לידי ירידה
 והתלבשות כ"כ כפי כלל הנ"ל דכל שאינו גבוה כ"כ לא יוכל
 לבא למטה כ"כ אבל בחי' קוץ התחתון דיו"ד יש ביכולתו
 להתפשט בהשגה ולעשות מיו"ד ה"א לפי ששרשו הלינו בחי' קוץ
 העליון ממש הפונה למעלה ע"ג היו"ד שהוא בחי' הכתר עצמו
 כידוע .. שהוא גבוה יותר יותר יוכל לבא למטה שהוא בהשגה דוקא
 המלבש ומסתיר לנקודה דחכמה וכנ"ל דכל הגבוה יותר א"א לו
 להתלבש כ"א בלבוש היותר תחתון וכמו משלי שלמה וכה"ג ונמצא
 דבחי' קוץ העליון שביו"ד שהוא בחי' הכתר הלינו מ"ש ועבד
 הלוי הוא שהוא בחי' בינה שזהו קוץ התחתון דיו"ד שעושה
 מיו"ד ה"א והוא מ"ש בזהר דדא הוא עתיקא ממש שאין זה בא
 אלא מכחו של עתיק ממש שהוא קוץ עליון דיו"ד שלמעלה מן
 החכמה שמלוש בקוץ התחתון דוקא כנ"ל. וד"ל.

והענין הוא: ראה פע"ח שער התפילין פט"ז. נבאר ה'

דרכים בענין שם הו"י"ה. דרך א': הוא זה ובו לתבאר מה שאמר
 בספר יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה הנה נודע כל אבא נחלק
 לשני פרצופים הראשון עד החזה והוא הנקרא אבא עלאה. הב'
 הוא ישראל סבא מהחזה ולמטה. ועד"ז הוא באמא שנחלקת לב'.
 ועד החזה היא נקראת אמא עלאה בינה, ומשם ולמטה נקרא
 תבונה, והנה ב' אותיות ראשונות של הו"י"ה שהם ל"ה הם

רומזים לאו"א ולכן, צריך שיהיו בו כל הד' בחינות כנ"ל ו זה יתבאר כמש"ל בענין סדר כתיבת השם, וביאור הענין ז דע כי באות ל' שבשם בה נרמזו או"א עילאין, ובאות ו נרמזו ישראל סבא ותבונה.

ע"ח עער ט"ו פ"ד. ובו יתבאר מ"ש בס"ל הבן בחכמה וו בבניה ... כל הנה ב' אותיות ראשונות של הו"ו"ה, הם בחל' חו"ב אבל באות לו"ד לבד שהוא חכמה שם יש בחל' בינה וזו ענין הבן בחכמה ופ' הוא כל לו"ד במלואו ל' הוא חכמה אותיות ו"ד נעשית צורת ה שהוא צורת ו"ד שבאות לו"ד ו נקרא בינה עלאה הנ"ל. ואמנם ה' ראשונה עצמה שבשם הו"ל זו היא תבונה ראשונה הנ"ל וכבר הודעתוך בדרוש תפיל בענין כתיבת שם הו"ו"ה שצריך לכתוב תחלה ל' בקרון זוית ה' הזאת כזה ה ואות ל' הוא בחל' חכמה של זאת התב ראשונה וזו החכמה נקרא יש"ס וז"ש וחכם בבניה והר"י נת כל באות ל' של הו"ו"ה יש בחל' או"א עילאין ובאות ה' ראש של הו"ו"ה יש בחל' יש"ס ותבונה שהם תתאין.

תו"א ותו"ח שם. וז"ש בס"ל הבן בחכמה וחכם בבניה ד זה הלינו בחל' כח דבינה להביא נקוד' דחכמה להתפשט בהשגה גמורה שהוא למעלה מהחכמה עצמה וזהו דנבונים לא א כו' שהוא המבין דבר מתוך דבר שזהו בא ג"כ מכח הבי דוקא לא שאין זה בכח נקוד' דחכ' שאינה אלא התקרת הנל שהוא באה מאין כו' ולא שיוכל להבין מזה דבר אחר כו' ע אינו בא רק מכח הסבר שבבינה שנקרא פנים מסבירות שלותו מפנים מאירות דנקוד' חכמה שמאיר מן ההעלם שנק' כח המו את השכל שאין בו תוס' רק כמו שהוא משא"כ בכח ההסבר ש' דבר כו' לפי ששרשו בהעלם דכתר בעומק יותר כו' וד"ל.

לקו"ת פ' תצא בלאור ד"ה ולא אבה. והה' הוא התפשטות באורך ורוחב ממלא וסובב הוא בחל' בינה ת עלאה שהוא בחל' התפשטות שבלב שמבחי' ברק גילולי ה שהוא בחינת צמצום ונעשה אח"כ התלהבות והלהטות הלב כו' והו"ו"ו הוא המשכת תורה והה' הוא בחל' מעשה המצות תורה נעשה המשכה במצות והנה ו"ה הוא ע"י המשכה משא"כ אינו ע"י המשכה כי הו"ו"ד עצמה מתגלה בה' ולכן אין שם שהה' הוא גילולי בחל' ממלא וסובב שנעשה מבחי' נקודה מבחי' הצמצום עצמו שבלא צמצום א"א להיות התפשטות כו' והצמצום הוא להיות ההתפשטות והכל בחל' אחד וכן באה הוא אלא שכאשר מתבונן בגילולי ממלא וסובב דהלינו איך שבחי' נקודא יוצא נעשה בחל' ההתפשטות ממלא

וסובב הוא בחי' הה' אבל כשמתבונן על הצמצום דהילינו איך שכל ההתפשטות הוא רק מנקודה חדא הוא בחי' לו"ד והרי ה' ולו"ד הכל ענין א' שהלו"ד עצמו בא לכלל גילוי הה' [וזהו הבן בחכמה וחכם בכינה].

ביאורי הזהר ס"פ וארא. ולית, מאן דקאים על ההוא אתר פל' בבחינת הבן בחכמה וחכם בכינה הרי עליונים למטה ותחתונים למעלה כל בחינת בינה שבחכמה נק' תחתון לגבי חכמה שבבינה כנ"ל וזהו שארז"ל ע"פ ולא ידע איש את קבורתו לעליונים נדמה כו' כמ"ש במ"א והדורו של משה אשתכח חכמים ולא אשתכח נבונים להיותם מבחי' בינה שבחכמה דמשה שנכללו עמו עו' ועד"ז היל' בשעת מ"ת שהיו רואים את הנשמע ושומעים את הנראה כמ"ש במ"א שבחי' חו"ב נק' ראי' ושמיעה וע"ד הנ"ל בפל' הבן בחכמה וחכם בכינה וד"ל.

אמרי בינה שער הק"ש פנ"ה וא, ילך. וידוע דהבן בחכמה הוא בחי' ס"ג דע"ב שהוא מה שהעלם ומקור דחכמה יוכל לבא לידו הבנה והסבר דבר מתוך דבר שנק' נבון והוא קוץ התחתון דלו"ד שגדול במעלה מנקוד' דחכמה שהיא רק גלוי היש דאין דחכמה הנק' יסוד אבא כידוע, בציוור אלף וחכם בכינה הנק' עומק המושג בחי' אין הנעלם במושג וע"ז אמ' אאלפך בינה מבחי' מזל ונקה שרש ומקור לכל ההשגה בעומק ותמצית הנק' אין דבינה כו' וגם הב' מזלו' הללו נקראו גלוי מבחי' המנקו' הראשון שהו' הסתום ונעלם באמ' שנק' רדל"א כידוע בענין ג' רישין כו' ולפ"ז בבחי' רדל"א או הנק' ע"י דע"י או סדכ"ס יש ב' מדרגות א' הבא לגלוי עכ"פ להיות שרש לשרש לחכמ' בינה שנק' אין ויש בגלוי הנ"ל והב' אשר לא בא להיות גם בחי' מקור, למקור ושרש לשרש למציא' דחו"ב וזהו פל' הפשוט דבתמיה ממש קא' והחכמ' מאין כו'.

ד"ה אריב"ל בכל יום תרפ"ח. ומ"ש בס"י הבן בחכ' אין זה התכללות הבינה מבחכ' רק מפני שפרצוף החכ' ה"ה פרצוף שלם ויש בו ג"כ בחי' בינה אבל אין זה התכללות הבינה בחכ' שהרי הבינה שבחכ' ה"ה לצורך החכ' עצמה והילינו שהי' כח החכמה בבחי' ירידה והמשכה דכח החכ' בעצם הוא בבחי' נקודה בלי המשכה והבן בחכ' הוא שהי' החכ' בבחי' המשכה ... אמנם יש יתרון המעלה בחכ' על הבינה, ויתרון מעלת החכ' על הבינה הוא בבחי' ומדרי' הביטול כידוע שהביטול שבחכ' הוא יותר מכמו הביטול שבבינה דחכ' היא בחי' אין ובינה בחי' יש, דהביטול דחכ' הוא בחי' ביטול ממש והביטול דבינה הוא ביטול היש בלבד וע"כ צ"ל ב' המדרי' והוא שגם בהשגה דבינה יהי'

הביטול דחכמה והילינו שיהי' באלקות ויהי' הביטול לא רק דחכ' .
 השגה בהתרחבות ובהשגה טובה כמו מצד ההשגה כ"א בבחל' אין

פרק כד

מבואר במ"א: ראה ע"ד מ"ש לקמן באמרי בינה שער הק"ש פנ"ו ואל"ד. וביאור זה הנה ודאי כמו שיש מקור מיוחד לחכמה

שהוא המוח של בחל' ההבנה וההמצאה להשכיל חדשות כך ממש יש מקור מיוחד למוח הבינה הנק' תפסן ובעל השגה כידוע שאנו רואים דאע"פ שנקוד' חכמה נמשך בהתפשטות ליש בהשגה דלפ"ז אין מקום להשגה בלא נקודה וא"א לנקודה בלי התפשטות בהשגה כמו שא"א למעיין בלא נהר ונהר בלא מעיין וכה"ג מ"מ הרי אנו מוצאים שיהיה אדם בעל הבנה מופלג ואינו בעל השגה ותפסן כלל כי להמציא המצאו' כלי מוחו מסוגל ... וכלי מוח ההשגה והתפיסא אינו בטוב אצלו ע"כ לא ישיג ריבוי דברי' וגם לא ישיג לעומק כלל רק מבחוץ ... ויש אדם הבעל השגה בעומק ואורך ורוחב ואינו בעל הבנה כלל להמציא שכל בעומק ואינו יכול לחדש כלום רק מה ששומע ולומד הוא משיג לעומק בתכלית ולאורך כו' ... וכ"ז מצד שאינם תלויים זב"ז כלל לפי שיש לכל א' מקור מיוחד בפ"ע ולזה יש מקור להבנה שבמוח החכמ' יותר מזולתו ולזה יש מקור להשגה יותר ... ועוד ראי ברורה יותר ממה שאנו רואי' שיש בנקוד' חכמ' להטיב ולהרע כמו חכמי' המנה להרע כו' דהיינו להטות כלפי חסד או כל פל דין והחכמ' מאין תמצא להמציא שכל לזכות ולפעמים תמצא מאין להמציא' שכל לחוב ... ולפ"ז הדבר מוכרח שמה שיחליב או חכמה אם לזכות או לחוב מיד ימצא כן ממש במוח ההשגה ליתן טוב טעם לזה ובאמת אנו מוצאי' שיהי' בהשגה וטעם להיפך מחיוב המצאת החכמ' כמו שמצינו דאקשו ר"כ ור"א לרב וכי מה בין זה לעגל שנולד מן הטורפה שתיק רב וכה"ג בכמה מקומות הרי לא מצא טעם בהשגה כמו שחייבה גזרת חכמתו לכך שתיק לפי שבטעם והשגה מורה להיפך ממש וכן ב"ש אוסרי' וב"ה מתירי' והרי אם הקשו ב"ה לב"ש בטוב טעם ויודו להם ב"ש על הטעם וההשגה שאתם האמת ועכ"ז לא יחזרו ב"ש ממה שקבלו או מצד שכלם שמטה כלפי דין ... וכן עוד ראי' ממה שמצינו שיש שם הנמשך כברק בבחל' נקוד' חכמה הנ"ל והוא בבחל' עומק גדול או שהוא להיפך בבחל' קטנו' וצמצום גדול כמו המצאת החכמה הגדול והמצאת התנוק ובר שכל קטן או באדם א' עצמו לפי השגתו והזמן וא"א לומר לכאורה שבחל' עומק נקודת חכמה זו יתפשט גם במוח הבינה בהשגה בעומק מאחר שנמשך מאין לו ובאמת מאחר שיש למוח בחינה מקור מיוחד בח"ע המהוה לע

צמיאות כנ"ל ע"כ יוכל להיות דעומק שבחכמה לא יתפשט בהשגה
הינינו שבהשגה אין לו עומק זה כלל וכן להיפך צמצום וקטנו'
חכמ' לא יכריח צמצום וקטנו' בהשגה אדרבה יוכל להיות
ההשגה בהרחבה ועומק דוקא. [ועיין שם עוד בארוכה].

ד"ה וביום הביכורים רנ"ד. דהנה מה שנת"ל דבינה מקבל
החכ' ומבלעדי החכ' אינו שייך כח הבינה אין הכוונה שכל
צמיאות מהות הבינה הוא מהחכ' שאין האמת כן שכח הבינה הוא
כח מיוחד מכח החכ' ויש לו שרש ומקור בפ"ע וראי' שהרי
צמינו בטבע בנ"א שיש מי שהוא בעל השגה ואינו בעל הבנה כלל
והוא שלעולם לא יחדש שום השכלה חדשה כלל כ"א כל שכל ששומע
ה"ה משיג אותו בטוב מאד, ואינו צריכים לגלות לו רק נקודה
אחת דהיינו כללית השכל לבד ובעצמו יבין וישג כל הפרטים
שבקודה ההיא באורך ורוחב ויברר וילבן הדבר לאשורה בכח
הבינה שבנפשו כו', הרי שהגם שבלא חכ' א"א שיהי' התגלות כח
הבינה כל מה ישג ויבין מאחר שאין לו נקודת השכלה מה
להשיג כו'. מ"מ א"ז שעצם מצמיאות הבינה הוא מחכ' שהרי גם
כח החכ' של הזולת יספיק לכח הבינה שלו כו' כנ"ל. אלא שבלא
חכ' א"א להיות התגלות כח הבינה כלל כי מה ישג כו' ולכן
הגם שנמצא החכ' אצלו ה"ה בהעלם וכמו שלא נמצא כלל מאחר
שאינו מתגלה והתגלות הבינה הוא ע"י החכ' דוקא אבל בעצם יש
לבינה כח מיוחד והוא כח הבינה שבהעלם הנפש ... הרי שכל
העשר כחות ישנם בנפש בהעלם גם קודם שנתגלו כו', אמנם זאת
מובן שהכחות הנעלמים שבנפש אינם תלויים זה בזה ואינו שייך
לומר שכח הנעלם דבינה נמשך ומקבל מכח הנעלם דחכ' ובלעדי
זאת כאלו אינו כו'.

ומ"מ לא הדר בו: ... וראה שם ב' ד' ...
שנולד ביום טוב רב אמר אסור ... רב אלפסי ז"ל לא פסק בזה
הלכתא כמאן משום דאסתפקא ליה מדקי"ל רב ושמואל הלכתא כבר
באיסור וקי"ל נמי רב ורבי יוחנן הלכה כר"י ורבינו חננאל
פסק כרב וכן דעת הר"מ במז"ל אבל הר"ז הלוי ז"ל פסק כשמואל
לקולא משום דבגמרא משמע דרב כהנא ורב אסי סברי כוותיה
וכן דעת הרשב"א ז"ל משום דבגמרא תניא כוותיה דמר ותניא
כוותיה דמר והוה ליה ספיקא דרבנן ונקיטי' לקולא ומפלוגתא
דרב ושמואל שמעינן דלא קי"ל כראב"י דאמר דאפרוח שלא
נתפתחו עיניו אף בחול אסור דע"כ לא פליגי אלא ביו"ט אבל
בחול לכולי עלמא שרי ואע"פ שלא נתפתחו עיניו דסתמא הכי
הוא מדקאמר ר"א בן יעקב אף בחול אסור לפי שלא נתפתחו
עיניו וכמו שכתבתי בחדושי.

ראש. אתמר אפרוח שנולד ביום טוב רב אמר אסור מוקצה הוא ושמואל ואיתימא רבי יוחנן אמר מותר הוא ... והרב אלפס ז"ל לא כתב הלכתא כמאן להך לישנא דאמר שמואל פליג אדרב הלכתא כרב באיסורי. ולאידך לישנא דאמר ר' יוחנן הוא דפליג ארב הלכתא כר' יוחנן. יש פוסקין הלכה כרב משום דתרתיה בריותה כוותה ומשנת ר' אליעזר קב ונקי וגם רבה ורב יוס דאמר תרוליהו מ"ט שתיק רב אלמא קילמי כוותיה ויש שפוסקין כשמואל משום דרב כהנא ורב אסי הקשו על דברי רב שתיק להו רב והגאונים פסקו כרב וכן דעת הרב אלפסי דאזלינן לחומרא ולהכי לא הזכיר פסק. ואע"ג דשתיק להו רב הרי רבו ואיתימא רב יוסף תירצו יפה קושית רב כהנא ורב אסי וגו' משנת ר' אליעזר [בן יעקב] קב ונקי והלכה כמותו בכל מקום.

השגות הראב"ד על הרז"ה. ונראה לנו עד נקטינן וכו' א"א זה אינו כלום דרב אחא ובעל הלכות פסקו לחומרא כר' אע"ג דאתמהו עליה רב כהנא ורב אסי לא הדר ביה ורבה ור' יוסף סליעוהו למלתיה ותרתיה מתנייתא אשכחן כרב.

רז"ה בסוכה (ז' א'). אותו טפח היכן מעמידו אמר ר' מעמידו כנגד היוצא פל' בסוף הדופן האחת שהיא דופן קצו כנגד ארוכה בהיא דאמר ר' התם מצד לו מצד א' ארוך ומצד ב' קצר אף כאן הקצר הוא הטפח והארוך הוא היוצא ואף התם נמי אקשו ליה רב כהנא ורב אסי ויקנה כנגד ראש התור כדאקשו ל' הכא ובתרווייהו שתיק להו ולאן משום דקבלה מינייהו א' משום דלא חש לה.

יונת אלם בסופו. עוד מצאנו בגמ' פעמים רבו דרב כה ורב אסי מקשו ליה ושתיק רב והשתא מבעי' לן לאודועי דבכל דוכתי טעמא רבא ומסתב' ה"ל לרב בסתרי תור' למימר' ד כוותיהו ואע"ג דשתק להו בקהל עם משו' כבשי' ללבושך אפ' דהדר פריק להו בלחשיה ואיכא מנייהו דהלכתא כוותיה בפ' די"ט אמר רב אפרוח שנולד בקלפתו בי"ט אסור אמרי ליה כהנא ורב אסי לרב מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה ב' שתיק רב ואיהו סבר יש שחיטה לעגל במעי אמו כ' הפרצופין בהתלבש זה בזה מעכבים הכשרה ותקונם ואין שחי' לאפרוח' בקליפתו שעדיין לא יצא משירי נקודה לפי' לא אפילו לכלבים כדאיתא התם ופ' משילין גבי בהמת שני שות סבר ליה לרב יניקת תחומין מהדדי שלא לערב קדש בחול וב איזהו נשך אמר רב ספינא אגרא ופגרא ותניא כוותיה והל אגרא בשעת משוכה שלא נברא דבר לבטלה פגרא' בשעת שבירה כ' פסל לך.

ופליגי אתוד"ה ומודה (ב"ב ס"ב, א'). ובפ"ק דביצה גבי אפרוח שמנולד ביו"ט דא"ל רב כהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה ושתיק רב אמר רב יוסף מאי טעמא שתיק רב לימא להו הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים וכן באיזהו נשך גבי ספינה אמר רב אגרא ופגרא א"ל רב כהנא ורב אסי לרב אי אגרא לא פגרא אי פגרא לא אגרא שתיק רב אמר רב ששת מאי טעמא שתיק רב לא שמיע ליה הא דתניא כו' משמע בכל הנהו דלא מפני שלא חש להשיב שתק אלא מפני שהודה.

וראה הערה בסד"ה כי מנסה, תשי"ח. לא הדר בל' רב: עיל"ש דרוב הפוסקים פסקו כרב, וראה שם בר"ן רא"ש השגות הראב"ד על הרז"ה רז"ה בסוכה (ז, א) קונטרס הרמ"ע שברי לוחות ועוד. וא"כ פליגי אתוד"ה ומודה (ב"ב סב, א) - והנה עפמ"ש בפנים, פשוט: א) דאין שתיקה זו שילכת אלא בשקו"ט של הלכה וטעמי' אבל לא בענין אמירת הלכה פסוקה. ב) דשתיקה זו אפשרית גם כאשר המקשה הוא חברו ולא תלמדו. ועפ"ז יש לתרץ ולהעיר הרבה במ"ש בשו"ת חכם צבי ס' קכד יד מלאכי אות א ס"ק כה, דרכי שלום (למהרש"ם מברעזשאן) אות רפא, שדי חמד כללים אות שי"ן כלל לו, מ, ק ובמקומות שהובאו שם, ואכ"מ.

דחכמה שרשה ... ובניה כו': ראה ע"ח שער ל"ד ספ"ג. והמוחין נעשין עי"י זווג מזל הח' דדיקנא דא"א עם מזל היל"ג זה זכר וזה נקבה ונעשין מוחין לאו"א ומזל הח' נותן לבדו ה"ח לאבא ומזל היל"ג נותן לבדו ה"ג לאמא והנה מ"ה דאבא הוא לאבא וב"ן דאבא לנוקבא דאבא הנקרא בניה בסוד הכן בחכמה והוא י' שבשם ומ"ה דאמא לישי"ס וב"ן דאמא לתבונה בסוד וחכם בבניה והוא ה' שבשם כזה ה' נמצא כל אבא וישי"ס כולו מ"ה ובניה ותבונה כולו ב"ן יען כי ב' אלו בלמין דא"א כל שם החסדים דמ"ה וב' אלו בשמאל דא"א ששם הגבורה דב"ן ועילין במ"א איך בניה דאבא מזדווג עם אמא וכפי הנראה כל בניה דאבא הוא ישי"ס או אשר שהוא ב"ן דאבא עצמו.

סטי"ז פ"ו. והנה דע כל חיות ונשמה של או"א הוא נמשכת מב' רישין כתר ומ"ס גלגלתא ומוחא כל הם משפיעין לבחינה שמבינה נתהוו גלגלתא או"א מן הכתר לאבא ומחכמה לאמא ואמנם סוד השפעה זו כבר ידעת כי הלא סוד דיקנא דא"א אינה מתלבשת כלל כי ארכה מהגרונ עד טבורא דלבא ושם מתחיל ראש ז"א נמצא כי מגיעין שערו תאלו עד שערות דז"א ועל ידם נמשרהשפטה לראש ז"א כנזכר באדרא א"כ נמצא כיון

ששיעור קומת או"א הם מהגרון עד טבורא דלבא דאף, א ודלי דא"א נמשכה עד הטבור דלליה א"כ נמצא דהאי דיקנא חפלי או"א כי אינו מתלבש בהם כנ"ל נצמא חופף עליהם ואינו אתכלילו ביה וז"ס הנרמז באדר"ז דרפ"ט אתנהרו ג' ר"י דאתכלילו במזלא והבן זה ולכן אינו יכולין להסזדווג רק ע"י דעת עללאה שהוא, מזל ה"ג דדיקנא וביאור מ הוא כי כבר בארנו לך בפ' נש אב"מ כי ל"ג ת"ד הם ג' ש הו"י"ה דידול"ן והנה ג' הויות הם ל"ב אותיות והם ל"ב ת"ד ותיקון ה"ג הוא כולל כולם כי בו יש כל הויות (פעם ב') הנ"ל שהם ל"ב אותיות וה"ג הכו והנה ג' הויות: הם ע"ח גימטריא מזלא או מזל עצמו עם ה והבן זה והנה בזוהר אמרו כי ב' ת"ד הח' וה"ג שניהן נל מזלא והענין כי ב' מסוג א' כי הם יורדים תרוליהו בשיל עד טבורא כנזכר באדרא קל"א ואלו הב' מזלות מהם יונ או"א השפע הנ"ל מכתברא ומ"ס כי או"א אתכלילו במזלא ושי או"א הם עד טבורא של א"א נמצאו אלו הב' מזלות חן עליהו ואבא עיקר יניקתו ממזל הח' ואמא מן ה"ג ו שמזל ח' עליון מן ה"ג לכן אבא דיניק ממנו הוא מאמא לכן אבא דיניק ממנו הוא גדול מאמא אך בערך דתרו כחדא נפקי ונחתין בשיקולא עד טבורא לכן גם או"א נפקי וכחדא שריין והנה בזה ידעת איך או"א כחדא ש ואיך אבא גדלה מעלתו מאמא וראוי שתדע כי מזל הח' הוא א שצוירו יו"י ומזל ל"ג צורתו א יו"ד כנזכר בתיקונים ב' מיני א והנה להיות שמאלו הב' מזלות הם יונקים או"א א' שצורתו יו"י הוא באבא וא' שצורתו יו"ד באמא כי הד' נקבה.

ראי לשמיעה: ראה תו"א ר"פ משפטים. כי אינו שמיעהנ לראיה ופ' ראה הוא ע"פ מארז"ל הסתכל בשלשה ד הסתכל דוקא בבחי' ראה בעין השכל כמו אדם המבין בו ורואה שיבא עליו איזה דבר טוב או רע אע"פ שרחוק שיבא הדבר הנה מפני הסתכלות שכלו הוא כאלו רואה בעיניו וכאלו הובא עליו ומתלירא מאד אם רע הוא או שמו טוב הוא אבל בחי' שמיעה דהיינו בחי' התבוננות במחשבה עמוקה כמו אם שומע מאחרים שיבא הדבר לא עליו כ"כ היראה או השמחה מהדבר מפני שאין עדיין ההתגלות גמור אע"פ שמתבונן בו אינו כאילו רואה בו ממש כו'.

המשך וככה תרל"ז פל"ג. וזהו שאמרו שאינו דומה לראי' והיינו הגם שכשמספרים לפניו כל הענין והוא

מבין כל הענין על בוריו בכל חלקי בלתי שום שיור כלל עכ"ז כשרואה אה"כ הדבר ההוא מתפעל באופן אחר לגמרי. הלינו מפני כל ההנחה שבנפש שמבחי ראי' להנחה שבנפש מבחי' שמיעה ה"ה רחוקי' זמ"ז כל עיי' שמיעה הגם ששומע מבין היטב עכ"ז הכנת הענין הוא עיי' שמצייר הדבר ההוא שכלו איך ומה הוא ועי"ז תופס הענין לידע כל חלקיו שנמצא בפני כל הדבר הוא מרחוק מוכרח הוא לצייר בשכלו תמונת הדבר הלא עד שמבינה היטב ולכן אינו פועל כ"כ התפעלות יתירה נפשו להיות כי אינו רואה מהות הדבר כ"א מציירו ברוחניות שכלו שבאה הגשמי עיי' שמיעת האזן משא"כ כשרואה עצם מהות הדבר הרי עיי' הראי' נקנה בנפשו עצם הדבר עיי' ראיתו שרה כעצמו בעין הגשמי שע"ז מובן כל חלקיו במוח שכלו בטוב טעם ודעת יותר הרבה מכמו שהיו מצוירים לו שהי נקנה בנפשו עיי' שמיעת האזן והגורם לזה הוא היות הדבר מקרוב שיוכל עיניו הגשמי לראותה.

ופנ"ז. ויובן עוד ענין ההפרש בין ידיעת המציאות דחכם לבחי' השגת המהות דנביא ממארז"ל שאינו דומה שמיעה לראי', ולכאור' צ"ל מהו ההפרש כ"כ מב' כחות אלו הלא גם כששמע שמע כל הענין על בוריו והבינו ומה יתחדש כשיראה דמות הדבר עצמו אך הענין הוא כששמע מפי המספר לו כל הענין ומהות הדבר בזה שהסיפור בו הוא עכ"ז איך הבינו מדברי המספר זהו עיי' שצייר בראיית עין השכל אופן מהות הדבר אשר בו הוא הסיפור שציור זה הוא רוחני בראיית השכל וגם הוא לפי הבנת כלי שכלו מדברי המספר (שכ"ז הוא חילוק בעצם ההבנה בבחי' אותיות ההשגל על בוריו כמשל"ת). ולפ"ע זה נעשה הנחה בשכלו במהות הדבר אשר הסיפור הו הוא ולכן אח"כ כשרואה עצם מהות הדבר שבו הלי, הסיפור מהפעל בשכלו התפעלות השכל באו"א לגמרי מכמו מה שמע תחלה והטעם לזה הוא הא' שמדברי המספר לא הבין תחלה כ"כ מחמת כמה טעמים שיוכל להיות בזה להיות מפני שגם המספר לא הבין כ"כ.

פרק כה

דהקוץ התחתון הוא הבן בחכמה ... בינה שבחכמה: ...
ראה פע"ח שם רפס"ז. נסמן לקמן בשער הקדמות.

ע"ח שט"ו פ"ד. ראה בהנסמן לעיל אות כ"ג ד"ה גהענין
הוא בעץ חלים.

מבוא שערים שער ד' ח"ב פ"ז. והנה נודע מ"ש בס' יצירה

הבן בחכמה וחכם בבחינה פל' הדברים כי הנה אעפ"י שאמר
שאות ל' הוא בחכמה ואת ה' בבחינה עכ"ז צריך לכלול זה ב'
וזה בזה באות יו"ד שהיא החכמה תכלול עמה גם הבחינה וזו
הבן בחכמה ואח"כ חכם בבחינה ר"ל תכלול החכמה עם הבחינה בא
ה' שבשם והם יתחלקו לד' פרצו' הנ"ל פל' שהם חו"ב בא
היו"ד וחו"ב באות ה' וחו"ב שבאות יו"ד הם או"א וחו"ב שב
הם יש"ס ותבונה ועתה נבאר מציאותם הנה יו"ד במילואה הם
אותות ואות הראשונה שהיא ל' היא רמז לאבא הנק' יו"ד דש
קדישא וגם הוא רמז אל ה"ס דפרצו' אבא וב' אותות המיל
שהם יו"ד הם ג"כ בגי' ל' והוא כנגד אל' ב"י"ס שלה ואב
נרמזו ל' ספירותיה ונחלקים באותיות ו"ד לפי שאל' עליו
היא אות ה' דשמה קדישא ולכן נרמזו ה"י"ס שבה בב' אותי
ד"ו שצורתה ה' אחת הר"ל נת' ענין הבן בחכמה כי עיקר ה'
הוא בחכמה אמנם הבחינה בכאן היתה טפלה לו ונרמזה בו
מילואו וכבר נת' לעיל ש"ב ח"ב פ"ב ע"ש כי כל מילולי מ'
על הנקבה שהיא דינים ומילולי גי' אלקים נמצא כי המי
האות רומזת אל הנוק' הנטפלת אל הזכר והנה זו הנקבה הנכ
באות יו"ד נק' אל' עלאה והיא בינה שהיא הבחל' הא' מ'
שביארנו לעיל אח"כ אות ה' הראשונה שבשם הויה רומזת
התבונה והוא החלק הב' מג' חלקים שאמרנו לעיל והנה נ'
מפ' ויקרא דף ל"א פ' אחרי מות כי אות זה של הה' היא צ'
ד"ו ויש לה עוקץ א' מאחרי הד' כזה ה' והיא צורת ל' ל'
והוא הרמז אל ל"ס הנטפל אל התבונה שהיא או ה' וז"ס ל'
בבחינה הר"ל כי אות יו"ד במילואה היא ל"ה כי הד"ו נעשין
אחת והר"ל שם ל"ה רמוז באות יו"ד שהם או"א ואח"כ באו
עם העוקץ של אחריה נעשה לה שני שהם יש"ס ותבו' וזה
לעיל ש"ג ח"ב פל"ז בסוד קלעים לכתף חמש עשרה שהם ל"ה ו
ימין דא"א מוח דאבא ולי"ה בכתף שמאל מוח דאמא ואח"כ נכו
ונעשים ד"פ ל"ה וסוד הענין כי הלא זווג או"א תדיר
פסיק לעלמין ותדיר הווי בחבורא באחדות כחדא ולהורות
החיבורא הגדול והנפלא נתחברו יחד או"א בב' הבחל'
שניהם ביו"ד ושניהם בה' בסוד הבן בחכמה וחכם בבחינה כנ

שער ההקדמות ד"כ בד' אותיות ההול'. הדרך הא' ובו
ענין או"א גם לית' מ"ש בס' יצירה הבן בחכמ' וחכם ב
וכו' וכבר הודעתין כי פרצו' אבא נחלק לב' הא' מראש
החזה שבו הנק' חכמה והב' מן החזה ולמטה וזה נק' ישר'
וכנגדו בפרצו' אלמא גם הוא נחלק לב' פרצופין ע"ד הנז'
והעליון שעד החזה נק' בינה והתחתון נק' תבונה וכבר
ידעת כי ב' אותיות הראשונות של ההול"ה הכוללת כל
האציל' והם ל"ה הם בחל' או"א ולכן צריך שנבאר איך הד'

נז' רמוזו' בשתי אותיו' ל"ה ודבר זה יובן במה שביארנו כלאור מאמר ס"ה בפ' ויקרא ובפ' אחרי מות בענין סדר כתיב' ה' ההול"ה ועילין שם וזה סוד ענין כל הנה באות יו"ד נרמז כור חו"ב עללאין ובאו' ה"א נרמזו לשר' סבא ותבונ' תתאלן זה עניננס הנה אות יו"ד במלואה לש בה ג' אותיו' יו"ד אות רומז לחכמ' והיא רמז ג"כ אל ה"י"ס בשבכללות פרצופו וב' ותיו' ו"ד שהם בחי' המלוי שהוא בכל מקום בחי' הנקב' נודע לכן היא רמז לבניה העליונים אם הבמספר' ו"ד הפ' ח' נגד ל"ס שבכללות פרצופה ואם בצירוס כל נעשים ד' על ו' היא צורת ה' ונודע כי בניה נק' ה"א עילאה כזה ה' ואמנם טעם ל הנז' למה הנקבה היא בחי' מלוי הוא במה שהודעתך בסוד דם וחיה שהם זוו"ן כי הנקבה טפילה אל הזכר לפי שהז"א נטל ריון עיטרין דדעת הנק' חו"ג ואח"כ הוא נתם עיטרא דגבורו' ל נוקביה אחר שהית' בתוך גוו והיתה ממלאה חלל גופו ולכן נקב' היא המלוי שבתוך הזכר וזהו סוד אדם שוה ז"א הול"ה מ"ה דאלפ"ן וחיה היא אותיות המלוי לבדה אחר שתסל' מהם אותיות הפשוטו' ולשאריו ל"ט בגל' חוה ע"ב.

וראה במ"ח מס' תיקון תפילין פ"ב מ"א. ודרך כתיבת ותיות הויה וכוונתם בכל מקום לבלתי לפסלנה במחשבתו כך וא בכתיבת היו"ד יכוין שהיא בסוד החכמה בכללה והפרטה כתוב תחילה קוצה העליון ורומז לבתר שתתחתיתו למשך השמאל לימין גוף היוד והוא קו האמצעי ויכוין חכמה ואח"כ משך קוץ התחתון מימין הגוף ויכוין לבניה.

ועילג"כ אמרי בניה שער הק"ש רפ"ט. וזהו וכן העם ואים כו' רואין את הנשמע פל' שמיעה שבבניה ראו בראי' חכמ' והוא ענין וחכס בבניה שכל שמיעה והבנה שבהשגה תפיסא הנק' חיש ראו בבחי' ראי' דחכמ' הנק' אין והינינו בחי' ביטול היש לאין שע"י מזל ונוצר כנ"ל ושומעין את הנראה שמיעה דבניה שמעו את הנראה בבחי' חכמה הינינו הבן חכמה שנקודת חכמה מתפשטת בישות הסבר כנ"ל שזהו פעולת וזל ונקה הנ"ל לעשות מאין יש והוא בחי' יחוד והתכללות הב' מזלות דחו"ב להיות כ"א פועל פעולת זולתו ההפכי שהבן חכמ' כו' כנ"ל מתכלל בכחמ' פעולת הבניה וכן חכס בבניה שהבניה עושה פעול' החכמ' מתכלל פעולת החכמ' בבני' ולזה נזרו או' דאם אין חכמ' כו' דודאי לאחר התכללות שרש הב' מזלות יחד כנ"ל א"א שהי' מציא' חכמ' בלא בחינה ולא בניה נ' וכמא' או"א תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין כחדא שריין כחדא נפקין וד"ל.

וד"ה בהעלותך תרע"ג. וחכם בבלינה שזהו בחל' נקו פנימיות דבינה שמקבלת בחל' פנימיות הנקודה דחכ' כו', ונ שז"ע הבן בחכ' שזהו כמו עד"מ נקודת ההשכלה דחכ' רק שה בחל' הפנימי' שלה דהיינו בחל' הנחה שכלל' כו' שא ההתאמתות דחכ' שהוא למע' מהשכל והוא בחל' חכ' שבחכ' כו' וההנחה שכלל' להיותה שכלל' ה"ז בחל' הבן בחכ' (והשכ שבהקודה הוא בחל' יסו"א וההנחה הוא בחל' הבן כו'). ור שמתלבשת בבחי' פנימי' בינה שהו"ע וחכם בבלינה כו'.

... ע' ד"ה ביום השמע"צ תרס"ז. דמה שחכמה היא ראו ההשתל' ובינה כלולה בה ומן החכמה מתגלה הבינה וכמ"ש בן הבן בחכמה כו'. וכמ"ש באד"ז האי חכמה אתפשטא ואפיק מי בינה כו', ו"ל דכ"ז הוא בבחל' חיצוניות החכמה כו', ו בחל' פנימיות החכמה אינה כוללת בינה ואינה מקור לבי כו'.

ולכאורה ל"מ כן בתו"ח ר"פ נח. בחל' פנימי' דחכ' ש אור אבא זהו בחל' אין דחכ' כמו שהוא בבחל' נקודה עד בהעדר ההתפשטות למטה וזהו כח מה דחכ' כענין מה פשפשת היא למעלה מהיות מקור משפיע להשגה דבינה וכמ"ש וה מאין תמצא מאין ממש כו' ובחל' חיצוניות החכ' זהו כ נמשכה החכ' בהתפשטות מאין להיות מקור להשגה והבנה דב כמעילין הנובע בהעלם ובא לידי גילוי בנהר שנמשך דב בתמידות כמו הברקת אור המושכל שיוצא מהעלמו בכח וזהו ע תמונת אות היו"ד דחכ' שיש בו קוץ התחתון שממנו נ להתפשטות דה"א בבחל' השגה דבינה כידוע.

וע' בד"ה אמר ריב"ל בכל יום תפרי"ח פ"ד. בינה שמקבלת מהחכ' ומ"מ אינו משתלשל מהחכ' והוא רק שמי מהחכמה אבל לא שהבינה עצמה משתלשלת מהחכ' דבינה מר אינה בבחל' השתל' עו"ע דהנה בעו"ע הוא שהעילה מחליבו העלול ... והנה בחו"ב הרל החכ' אינה מחליבת את הג שאינו מוכרח דגם שיש כח החכמה אינו מוכרח שיהי' ג"כ הבינה וכמו שיש שהוא בעל הבנה ואינו בעל השגה והיינו מל שבכחו להשכיל השכלות חדשות ואינו משיג גם ההשכלות ו שהוא משכיל' ... ומ"ש בס"י הבן בחכ' אין זה התכללות הו בחכ' רק מפני שפרצוף החכ' ה"ה פרצוף שלם ויש בו ג"כ ו בינה אבל אין זה התכללות הבינה בחכ' שהרל הבינה שבחכ' לתורך החכ' עצמה והיינו שיהי' כח החכ' בבחל' ירידה והו דחכ' החכ' בעצם הוא בבחל' נקודה בלי המשכה והבן בחכ' שיהי' החכ' בבחל' המשכה.

י"ל שהוא הו"ד: להעיר מתו"א בלאור לדי"ה המגבילה

כסופו. וזהו המגבילה הו"ד אחר הה"א הוא יתיר אלא דר"ל שעליה זו דמל' דאצל' הנק' ה' שהיה עולה כ"כ למעלה במל' דא"ס הוא ע"י הו"ד והוא הו"ד שבתוך הה"א כי מל' דאצל' היא בחל' דל"ת דלית לה מגרמה כלום ובהמשכת המצוה נעשה בתוכה יו"ד ונעשת עי"ז בחל' ה' וע"י הו"ד שבתוכה היא עולה למעלה באו"ס מל' דא"ס ... והנה כשצ"ל אח"כ המשכה לבח' מל' דאצל' שהיא עלמא דאתגליא מקור דבי"ע והיא בחל' שם ה' דוקא שהוא הגלוי לזולתו הנה המשכה זו ע"י היסוד ז"א והוא ג"כ בחל' יו"ד ... וע"פ כהאר"ז"ל הוא כי יסוד אבא מסתלים ביסוד ז"א נמצא בחל' יו"ד עלאה שהוא אבא ממש מאיר ביסוד ז"א ולכן נק' יסוד ז"א ג"כ יו"ד ... וע"ש בהרמ"ז שהוא יו"ד של מללוי ה"י אחרונה דשם ע"ב שהוא בחל' יסוד אבא כו'.

גם י"ל: ... וע' משי"כ בזה השמ"ש בע"ח שער ט"ו פ"ד.

הנה ראיתי בזה מקשים שהנה כאן כתב רבינו יו"ד בקרון של ויות דשל ה"י וז"ל וחכם בבינה ואלו בשער אנ"ך פ"ח כתב רבינו ז"ל שה"י ראשונה שכבשם בה אבא טמיר וגנוז כי הוא יו"ד דמללוי ה"י כו' ולהיות זכר לכן גובר עליה ואיך כתב ה' כי אבא הנכלל בה"י ראשונה שהוא סוד יש"ס נרמז בעוקץ מינו של הה"י ראשונה והם דברים הפכים.

פרק כז

רושם ... בנקודה דיו"ד: ... ע' עדי"ז ד"ה הענשה תוכתו

דע"ת. ידוע מ"ש בזה ה' תרומה דל"ג ה"י ע"י ה' מ"ס אפרסמון דעם היות ששניהם סתומים יש הפרש בלניהם דמ"ס סתומה היא בריבוע והילינו שמ"מ יש לו אחיזה והתלישבות הפנלמי כו' וסמ"ך הוא בעיגול הילינו שאין לו אחיזה התלישבות כלל כו' ... וי"ל דענין עיגולא וריבועא הוא בחל' האו"מ דאו"ס שלפ"צ והוא בחל' העיגול הגדול שלפני קו כו' ובחל' אור המלביש שאח"צ שג"ז הוא בבחל' מקיף כו' בד"כ הו"ע בחל' טה"ע וטה"ת דטה"ע הוא בחל' העיגול הגדול לפ"ת כו', ובחל' טה"ת הוא בחל' אור המלביש כו' ובד"פ בחל' טה"ת זהו בחל' א"יק כו' אך גם בחל' המלביש ג"כ בכלל בחל' טה"ת כו' ... ובע"ח אל' דצמצום הראשון שהוא בנקודה מאצעות דאו"ס ב"ה שנעשה חלל ומקו"פ והאו"ס מקיפו מכל ה' הוא בעיגול דוקא וכ"ה באוצ"ח ובמבו"ש מכו' הטעם ע"ז י"ל שז"ע מ"ס וסמ"ך דאור המלביש הוא בחל' מ' סתומה להיות

שזהו אחה"צ הי"ז בבחי' יליכות אל העולמות וההשת"ל כו', ועיגול הגדול שלפה"צ הי"ז בחי' סמ"ך והלינו שמוכדל בערך מבחי' השת"ל כו'.

נקודת הרושם ... ונמשך ממנו הקו: ... ראה ד"ה אדם כי

יקריב רס"ו. שהקו הגם שהוא מעין מקורו שלפני הצמצום שהוא בחי' אלקות גמש ובבחי' אורכו מ"מ הוא באין ערוך לגבי מקורו שהוא בבחי' א"ס והקו הוא בבחי' גבול ומדה כו' וכ"ש שאין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס הבלתי מוגל שבו אין שיוך שום בחי' אלו ממה שיש בהקו המוגבל ... וכ"ז הוא לפמ"ש בבואר דיבואו לבוש מלכות שהקו הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה וזה ע"פ דעת העה"ק והפרדס שבאורות יש ג"כ ע"ס כו' אמנם כורב הדרושים מבואר שהקו הוא ג"כ המשכה שבבחי' בלי גבול והלינו דרשו הוא מבחי' אוא"ס הבלתי בע"ג והוא מעין המאור שהוא ג"כ בבחי' א"ס ולכן כל היחודים הן ע"י הקו לפי שהוא בבחי' א"ס כו' אלא שנמשך בבח' קו והלינו מה שאוא"ס הבלתי גבול צמצם א"ע להיות בבחי' קו ושיוכל להתלבש בכלים וע"ד צמצם שכינ' בין שני בדי ארון שהאוא"ס הבל"ג יהי' בין בדי ארון בקדה"ק כו'.

ביום השמע"צ תרע"ו. המשך אוא"ס קו א' דק מן האור העיגלו שלו כו' וכמ"ש בע"ח והלינו דמהאור שנסתלק נמשך אח"כ הקו שזהו בחי' מל' דא"ס כו' ולפעמים אי' דשרש הקו הוא מבחי' ת"ת הנעלם ... וידוע שזהו ההפרש בין פנימיות הקו לחיצוניות הקו דפנימיות הקו הוא מבחי' פנימלי' ועצמלי' א"ס כו' וזהו שרשו מת"ת ... גם ת"ת הנעלם מגיע בבחי' פנימלי' ועצמות א"ס כו', ונמצא דבחי' פנימלי' הקו הוא שנמשך מבחי' פנימלי' ועצמות א"ס בחי' יש האמיתי כו' אבל חיצוני' הקו הוא שנמשך מבחי' מל' דא"ס דגם כמו שהוא קודם הצמצום הוא בחי' הארה לבד והקו הוא בחי' הארה דהארה כו'.

... כי עמן מקור חלים תשי"א. ואף גם לפי מ"ש בע"ח בשער עיגולים ויושר ענף ב' שהקו נמשך מאוא"ס שלפני הצמצום והרמ"ז בהג"ה בתחלת אוצ"ח כתב שהוק נמשך מבחי' שלא הגיע בו הצמצום ... דתהלה האיר אוא"ס במקום החלל ע"י אותי' הרשימה ואחמ"כ נתצמצם האור ובאורזה הלי' הצמצום ונגע בו הצמצום הוא בהעיגול הגדול המקיף מקום הכלל והוא מה שצילק אור הגדול על הצד כבלי' שבאור זה אלנון שיוך ענין הצמצום שהרי שם מאיר האור בגילויכ"א נגעבו הצמזם שלא לתפשו ולאיר בתוך החלל כמבואר בספר עמק המלך שער שעשועי המלך פנ"ו וזהו שכתב הרמ"ז שהקו נמשך מאוא"ס במקום שלא

הגיע בו הצמצום כלל הכוונה על האוא"ס שלמע' מבחי' עיגול הגדול ... מ"מ הנה לבד שהקו עצמו הוא קו מצומצם וכמבואר במבוא שערים שער א' פ"ב דלכן נמשך הקו דק וקצר מאד בכדי שלא יומשך אורנוסף בנאצלים יותר מהצורך ומשום זה נמשך קו דק כשיעור ומדה הצריך אל הנאצלים ... הנה לבד זאת שהקו הוא הארה לגבי שרשו ומקור באוא"ס שלפני הצמצום הנה גם אוא"ס שלפני הצמזם הוא ג"כ הארה ולא עצם ולכן נק' בשם אור שהוא רק הארה מן העצם וכמו אור וזינו השמש שהוא רק הארה בלבד.

כלמי צאתך מארץ מצרים תשי"ח. אי בעי"ח (שער עגולים ויזושר) וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברא את העולמות ולהאציל הנאצלים ... ואז המשיך מן האור א"ס קו א' ישר מן האור העליון שלו מלמעה למטה ... והקו גופא הרז יש בו מעלה ומטהראש וסוף דבראשיתו הילינו בהתחלת המשכתו הוא נוגע ודבוק באוא"ס ונק' מעלה ובתחתיתו הילינו בסוף המשכתו שאינו נוגע ודבוק נק' מטה והקו הזה משתלשל ויורד בתוך החלל ההוא במקום החלל ההוא האציל ברא ויצר ועשה את כל העולמות כלם הנה משו"ז יש בעולמות ג"כ ענין עליון ותחתון והילינו מצד קו המתלבש בתוכם שלש בו מעלה ומטה וכמו"כ מצלעות הגבול בפועל הוא ג"כ מצד אור הקו והגם שהתהוות מצלעות הגבול הוא יורקא מעצמות אוא"ס הבל"ג מ"מ מצלעות הגבול בפועל הוא מפני אור הקו ... דעם היות שהוא האור שהי' לפה"צ מ"מ הרז היותו לפני הצמצום הי' כלול בעצמותו הי' בבחי' בל"ג בבחי' העדר המצלעות לגמרי וכנא כמו שנמשך ובא דרך הצמצום הרשימו נעשה בבחי' מצלעות ובא במדה ומשקל.

בא"ק ... ונק' טה"ע שאחר הצמצום שעז"א גלף: ... ראה
ענין היחוד פטי"ז. בחי' טה"ע ובין בחי' טה"ת שלאחר הצמצום מה ששיער בעצמו בכח בטה"ע כו'.

אמרי כינה שער הק"ש פ"י ואילך. המאמר הידוע שבמח' צופה ומביט עדסוף כל הדורות בסקירה א' כו' שזהו הנק' ח' הכללית הראשון' שכוללת כל התחלקות פרטיו' מראש לסוף כן קורא הדורו' מראש כו' וכן מגיד מראשי' אחרות ומקדם ו' הכל מדבר במח' זאת הנק' מח' הכללי' שנקראת בשם טהירו תאה והוא בחי' מקיף הכללי שמקיף לכל ההשתלשלות דאבלי"ע השוואה א' מראש לסוף כעגול השמים המקיפים לארץ כידוע הוא אחר הצמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל כו' שנשאר בחי' שימו ומזה נעשה בחי' המקיף הכללי הזה בראשית המשכת הקו החוט כמ"ש הבעי"ח משא"כ בחי' טה"ע הוא לפני צמצום הרטשון מבוא' בספר עמק המלך וכמ"ש במ"א ומה ששיער בעצמו בכח כו'

שזהו נק'. גליפו וחקיקה בטה"ע הלינו לפני הצמצום לפ"ד המקובלים.

ד"ה אדם כי יהי' תרס"ו. שזהו בחי' טה"ע וטה"ת דב טה"ע הוא לפני הצמצום וכמא' גליף גליפו בטה"ה והוא שיער בעצמו בכח כו' והינינו כאשר נתעורר כבי' בבחי' ר פשוט להאציל ולברוא ... וע"י בחי' הרצון המוחלט הזה נ ונתהווה לאחר הצמצום בחי' טה"ת שזהו בחי' הכלל דעול השליך לעולמות והוא בחי' מקיף עליהם כו'.

בסוכות עת"ר. דטה"ת הוא בחי' מחה"ק דא"ק שאחר הצנ שזהו כדוגמת בחי' רצון הכללי הנ"ל ובחי' טה"ע הוא נ עליית הרצון שעלה ברצונו הפשוט באוא"ס שלפני הצמצום ונ בעצמו בחכ כו' דעם הביות שזהו בחי' התעוררות הרצון נ אבל הוא בהעלם בעצמותו כבי' ואינו שייך כלל לפועל העו כו' להיות כי כללות האור הזה אינו בגדר ובערך העולמות דבכללות הוא אור הכלול בעצמותו כו' וכל מה שבאור עהזה מתאחד בעצמותו ית' ואינו בבחי' שייכות כלל אל העולמות כו'.

בסוכות תרצ"ב. והדוגמא מזה למעלה הוא כהב' מ דטה"ר עילאה וטה"ר תתאה דטה"ת הוא בחינת מחשבה הק דא"ק שאחר הצמצום שזהו כדוגמת בחינת הרצון הכללי ובחינת וה"ע הוא בחינת עליית הרצון שעלה ברצונו ה באור אין סוף שלפני הצמצום ושיער עצמו בכח דעם היות בחינת התעוררות הרצון כביכול אבל הוא בהעלם בעצ כביכול ואינו שייך כלל לפועל העולמות להיות כי כללות הזה אינו בגדר ובערך העולמות כלל דבכללות הוא האור ה בעצמותו ... וכמאמר גליף גליפא בטה"ר עילאה דפי' ג לשון חקיקה והינינו חקיקת האותיות שבאור א"ס שלפני הצ ונק' בשם חקיקה להורות על העדר המציאות.

פרק ל

ו"ה הם נגלות .. ל"ה הם נסתרות: ראה זח"ג קכ" דאינון ל"ה לראה ואהבה קרינן ליה ודאי ומתמן אתליו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישאל מקילמין ו והמצוה אתקריאו בנים לקב"ה הה"ד בנים אתם לה' אל הנסתרות לראה ואהבה דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא ו והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר.

קוב"ה אסתכל: ... ועליג"כ בראשית רבה בתחלתו. ד"ה אמן אמן התורה אומרת: אני הילתי בלי אומנתו של הקב"ה. נוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטיין. אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן. והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו. אלא דיפתראות. ופלינקסאות יש לו. לדעת היאך הוא עושה וזרים היאך הוא עושה פשפשיין. כך היה הקב"ה מביט בתורה. בורא את העולם.

כמ"ש כמ"א: ראה אגה"ק סכ"ט. והנה מודעת זאת כי הנה צו העליון ב"ה המלוכב בתרי"ג מצות שבתורה שבכתב הוא זופלא ומכוסה טמיר ונעלם ואינו מתגלה אלא בתורה שבע"פ ... משום הכי כתיב על תושבע"פ אל תטוש תורת אמך כמ"ש בזהר שיום שעד"מ כמו שכל אברי הולד כלולים בטופת האב בהעלם גדוים האם מוציאתו לידו גילוי בלידתה ולד שלם ברמ"ח אברים שס"ה מל"ת באים מההעלם אל הגילוי בתושבע"פ וריש"י דקרא מע בני מסור אביך קאי אתורה שבכתב דנפקא מחכמה עלילה נק' בשם אב.

פרק לא

וכמ"ש ואהי': ראה דרך חילים ד"ה הנה כאו"א פכ"ג כ"ד. אהיה אצלו אמן כו' אצלו ממש וזהו קשר דאורייתא ש"מ קוב"ה שהוא סדכ"ס והב' יחודם בבחי' גליא שנק' שעשועים וס' יום כאש משך אא"ס בקו"ח בעונג נגלה שבתורה דאבלי"ע משם נמשך העונג שבתורה לנשמות כמ"ש ושעשועי את בני"א ידוע בענין קוב"ה אתא לאשתעשע בתורה שלומדים נשמות בג"ע ו' ונמצא דג' קשרין הללו דקוב"ה ואורייתא וישראל בבחי' תים שהכל בבחי' העצמות עדיין טרם שבא לכלל גילוי אור שפע באבלי"ע המה מקורי' לבחי' גליא שלהם ... ובלאור ענין הנה ידוע ומבאר למעלה בב' מדרגות שבתורה א' שעשועי' עונג שבתורה קודם הצמצום דכתיב ואהיה אצלו אמן כו' שזהו בחי' שעשועי המלך בעצמו מקור כל התענוג' שנמשך מאור א"כ התפשט למטה במורכב ונק' תענוג הפשוט העצמי כמשל תענוג עצמי שבעצם הנפש דבחי' יחידה כו' והב' שעשועים עצמי' ללו' שנמשך להשתעשע בחכמ' שבתו' כמו שהיא אצלו אמן כו' עדין הכל בבחי' עצמות השעשועי' בלי לבוש וצמצום והינו מו חכמת אדם הפנימי' והעצמיות שתאיר פניו כמו צהבו פניו ל רבי והוא בהגלות נגלות פנימי' עצמותו יאירו פניו לחילים דוקא כמו מתוך בשורה של שמחה שנוגע לעצמות נפשו אירו ויצהיבו פניו ברוב אורה כו'.

פירוש המלות מה"ב פכ"א ואילך. דהנה ארז"ל ע"פ כי טל אורות טליך כל העוסק בתורה טל תורה מחילהו כו' וז"ל מהו וטל תורה ולמה אין טל תורה מחיה בתח"מ רק למי שעוסק בתורה עכשיו דוקא. אך הנה ידוע דהחכ' נק' עדן כמ"ש ונהה יוצא מעדן כו' והוא בחי' התענוג הנעלם שבח"ע שע"ז נאמח עין לא ראתה כו' רק לעי"ל בתח"מ והוא הנק' ג"כ בשם טל תורה כידוע דאורי"י מחע"נ ובחי' טעמל תורה הוא בחי' השעשועי' העליונים שבחכמתו העצמי' שבתורה כמ"ש ואהי' אצלן כו' שעשועים כו'.

שעשועי המלך בעצמותו: ... וראה לקו"ת שה"ש ביאור לדי"ה צאינה וראינה בתחלתו. אך הענין כמ"ש במ"א כי התענוג שלמעלה כביכול אינו כמו עד"מ התענוג שבאדם שהאדם מקבל התענוג מאיזה דבר אחר שחוץ ממנו כמו מהשגת חכמה מפוארה או מאכילת מאכל ערב ואפילו הנשמות המתענגים על ה' בג"ע הרי הם מקבלים התענוג על ידי מה שמשגיגים זינו השכיות משא"כ אצלו ית' הרי אין לך דבר שחוץ ממנו שיתכן לומר שמקבל תענוג מהדבר שחוץ ממנו ח"ו אלא אדרבה הוא עצמו ית' הוא מקור התענוגים א"כ הוא והתענוג שלו יתברך כביכול דבר אחד כמו שהוא היודע והוא הדעה עצמה כו' וזהו ענין שעשוע המלך בעצמותו הנז' בספר עמק המלך ובע"ח לא נזכר מזה כלל וזהו גם כן מ"ש ואהיה שעשועים כו'.

פרק לב

כל הקורא ושונה: ... וראה לקו"ת שה"ש די"ה לסו"ט ספ"ב. וכמ"ש ה' צלך בחי' צל ולא אורה נגלית וענין הצל ה' עד"מ כמו צלו של אדם שכל תמונתו נראה בצלו אלא שמראה ה' הוא בחי' חשך כן כביכול ה' צלך בחי' צל שלך שבאתערות דלתתא אתערותא דלעילא אלא שבאתערותא דלעילא הוא בחי' וחושך וכמ"ש ישה חושך סתרו דהיינו שאינו מושג ונראה לעין השכל של הנבראים רק כמו עד"מ שעשועי המלך בעצמותו וכמ"ש במ"א. וזהו על יד לימנך פל' שע"י בחי' לימנך דהיינו בחי' אהבה כו' ואתעדל"ת לדבקה בו ית' עי"ז אינתי ר' ואמשיך רוח להיות הקב"ה מניח תפילין כו' ויושב ושונה וכן כל הרמ"ח מצות הם רמ"ח אברים המשכות והארת אורן ב"ה בחסד כו'.

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

והרבנית שתליט"א

לאורך ימים ושנים טובות ומתוקות

להגל יום הבהיר

כ"ה חשוון — דידן נצח

יום ג' שהוכפל בו כי טוב, בפרשת ויגדל האיש וילקח
הלך וגדל מאד... כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ

ולהגל יום הבהיר

ראש חודש כסלו

תשל"ח — תשמ"ח — שנת הקהל

וה"ר שיתקיים דידן נצח בכל, עד דיהן נצח הכללי
שיחזור ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו מיד לארמון

המלך והתגלות משיח נאוו

⊘

מתפס ע"י

דוד הלפרין, אלתר אליעזר חנוך מרת חיי הברכה לאה שיחיו

מתפס שטעמיה שרה שרת

בניהם שלום טובער, לוי יצחק ומנחם מענדל שיחיו

ליין